

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Yesu Ni Nani? — Somo la Biblia la KJV lenye Namba za Strong

YESU NI NANI · SAFARI KATIKA BIBLIA, KUTOKA MWANZO HADI UFUNUO

Mafundisho ya Msingi ya Biblia — Injili ya Yesu Kristo

NENO LA UFUNGUZI

Miaka mia saba kabla Yesu hajazaliwa, nabii mmoja aliandika jina ambalo mtoto huyu angeitwa. Si jina ambalo ungempa mwanadamu. Huhitaji kuamini chochote ili kusoma somo hili. Unahitaji tu kuwa tayari kutazama. Karibu kila mtu aliye hai amelisikia jina Yesu. Ni wachache zaidi waliosoma yale ambayo Biblia yenyewe inasema kumhusu na kuyapima wenyewe. Chochote unachoamini leo, na chochote ulichofundishwa, hakileti tofauti kwetu. Tunafurahi upo hapa kupanua uelewa wako kuhusu Yesu kutoka chanzo asili. Kila mstari umechapishwa kikamilifu, ili uone sentensi nzima na si kipande chake tu. Pale Biblia inaposema jambo moja kwa moja, somo hili linasema hivyo. Pale hitimisho linapotokana na kuweka mistari pamoja, somo hili linasema hivyo pia. Hakuna kitu hapa kinachotegemea neno la mtu yeyote peke yake. Sasa soma yale nabii aliyoandika.

LANGO LA UFUNGUZI

Isaya 9:6 Kwa maana, kwa ajili yetu mtoto amezaliwa, tumepewa mtoto mwanaume, nao utawala utakuwa mabegani mwake. Naye ataitwa Mshauri wa Ajabu, Mungu Mwenye Nguvu, Baba wa Milele, Mfalme wa Amani.

MTOTO AMEZALIWA + MWANA AMETOLEWA → JINA LAKE ATAITWA MUNGU MWENYE NGUVU.

Miaka mia saba kabla ya kuzaliwa kwa Yesu, nabii mmoja aliandika kwamba mtoto huyu angeitwa Mungu Mwenye Nguvu. Mtoto Yesu alilala katika hori la kulishia wanyama. Soma mstari huo taratibu. Mistari hiyo inaeleza ujumbe wote wa somo hili.

A. MUNGU ALIYESEMA "NA TUFANYE" — MUNGU MMOJA, NA ZAIDI YA MMOJA ASEMA

A1. Mwanzo 1:26 Ndipo Mungu akasema, “Tufanye mtu kwa mfano wetu, kwa sura yetu, wakatawale juu ya samaki wa baharini na ndege wa angani, juu ya mifugo, juu ya dunia yote, na juu ya viumbe wote watambaao juu ya nchi.” (27) Kwa hiyo Mungu akamuumba mtu kwa mfano wake mwenyewe, kwa mfano wa Mungu alimuumba; mwanaume na mwanamke aliwaumba.

NA TUMFANYE MTU KWA MFANO WETU, KWA SURA YETU → KWA HIYO MUNGU AKAMUUMBA MTU KWA MFANO WAKE.

(Mawazo yangu binafsi: Soma Mwanzo 1:26 na Mwanzo 1:27 pamoja. Usipunguze tofauti iliyopo kati ya mistari hiyo miwili. Mwanzo 1:26 inasema "sisi" na "wetu." Mwanzo 1:27 inasema "mfano wake mwenyewe" na "Mungu aliumba," zote mbili zikiwa umoja. Biblia inaeleza mistari hiyo miwili kando kwa kando bila kuomba radhi. Biblia inaeleza tu hivyo.)

A2. Mwanzo 3:22 Kisha Bwana Mungu akasema, “Sasa mtu huyu amekuwa kama mmoja wetu, kwa kujua mema na mabaya. Sharti asiruhusiwe kunyoosha mkono wake na kuchuma pia kutoka mti wa uzima akala, naye akaishi milele.”

MTU YULE AMEKUWA KAMA MMOJA WETU, KWA KUJUA MEMA NA MABAYA.

A3. Mwanzo 11:7 Njoooni, tushuke tuvuruge lugha yao ili wasielewane wao kwa wao.”

NA TUSHUKE + KUCHANGANYA LUGHA YAO.

A4. Isaya 6:8 Kisha nikasikia sauti ya Bwana ikisema, “Nimtume nani? Ni nani atakayekwenda kwa ajili yetu?” Nami nikasema, “Mimi hapa. Nitume mimi!”

NITAMTUMA NANI + NANI ATAKAYEKWENDA KWA AJILI YETU?

(Mawazo yangu binafsi: Angalia kwa makini Isaya 6:8. Mstari huo mmoja una maumbo yote mawili katika sentensi ile ile: "Nimtume nani" na "ni nani atakayekwenda kwa ajili yetu." Msemaji huyo huyo anatumia umbo la umoja na umbo la wingi pamoja. Hii si kosa la uandishi, wala si Mungu akitumia neno la wingi kujielezea yeye peke yake. Muundo huo huo unajitokeza mara nyingi, katika vitabu vingi tofauti vya Biblia, katika karne nyingi.)

A5. Kumbukumbu La Torati 6:4 Sikia, ee Israeli: Bwana Mungu wako, Bwana ni mmoja.

[H259 echad ■]

SIKIA, EE ISRAELI: BWANA MUNGU WAKO, BWANA NI MMOJA.

(Mawazo yangu binafsi: Kumbukumbu la Torati 6:4 linaotawala somo lote hili. Kuna Mungu mmoja, na mmoja tu: si wawili, si watatu, si wengi. Mstari wowote katika somo hili ambao ungependekeza Mungu wa pili unasomwa vibaya, na Kumbukumbu la Torati 6:4 ndio kigezo cha hilo. Angalia neno la Kiebrania linalotumika katika mstari huu kwa ajili ya "moja." Neno hilo ni echad. Ni neno lile hilo linalotumika wakati jioni na asubuhi vinapoitwa siku MOJA, ijapokuwa siku ina sehemu mbili, na wakati mwanamume na mke wake wanapoitwa MWILI MMOJA, ijapokuwa ni watu wawili. Biblia ilichagua neno la "moja" linaloruhusu zaidi ya nafsi moja ndani yake. Mwanzo 1:26 basi inarekodi Mungu akisema "tufanye.")

A6. Isaya 45:5 Mimi ndimi Bwana, wala hakuna mwingine, zaidi yangu hakuna Mungu. Nitakutia nguvu, ingawa wewe hujanitambua

MIMI NNDIMI BWANA + WALA HAKUNA MWINGINE + ZAIDI YANGU HAKUNA MUNGU.

(Mawazo yangu binafsi: Isaya 45:5 inaeleza upande mwingine wa ukweli huu, na uchunguzi huu hautaukwepa. Mungu anasema waziwazi kwamba hakuna Mungu mwingine zaidi yake. Chochote kile kurasa zilizobaki za uchunguzi huu zitakachokipata hakiwezi kamwe kuongeza Mungu wa pili. Kile watachokipata kwa hakika ni cha ajabu na bora zaidi kuliko Mungu wa pili: Mungu yule yule mmoja akijifanya ajulikane kwa watu.)

B. YULE AITWAYE MALAIKA WA BWANA — AMBAYE PIA ANAITWA MUNGU

Neno la Kiebrania linalotafsiriwa "malaika" ni malak (H4397). Malak ina maana ya mtu aliyetumwa. Malak inataja kazi ya utume wa mtu aliyetumwa, siyo asili ya mtu huyo. Angalia jinsi Biblia inavyomshughulikia mtu huyu maalum aliyetumwa katika masimulizi yafuatayo.

B1. HAGARI JANGWANI — ANAMPA JINA

Mwanzo 16:7 Malaika wa Bwana akamkuta Hagari karibu na chemchemi huko jangwani; ilikuwa chemchemi ile iliyokuwa kando ya barabara iendayo Shuri. **[H4397 malak ■]** (8) Malaika akamwambia, “Hagari, mtumishi wa Sarai, umetokea wapi, na unakwenda wapi?” Akamjibu, “Ninamkimbia bibi

yangu Sarai.” (9) Ndipo malaika wa Bwana akamwambia, “Rudi kwa bibi yako ukajishushe chini yake.” (10) Malaika akaendelea akasema, “Nitazidisha wazao wako, hivi kwamba watakuwa wengi mno wasiohesabika.”

NITAZIDISHA WAZAO WAKO, HIVI KWAMBA WATAKUWA WENGI MNO WASIOHESABIKA.

Mwanzo 16:13 Hagari akampa Bwana aliyezungumza naye jina hili: “Wewe ndiwe Mungu unionaye mimi,” kwa maana alisema, “Sasa nimemwona yeye anayeniona mimi.”

HAGARI AKAMPA BWANA ALIYEZUNGUMZA NAYE JINA HILI: “WEWE NDIWE MUNGU UNIONAYE MIMI.

(Mawazo yangu binafsi: Mambo mawili katika Mwanzo 16 yanapaswa kumfanya msomaji asimame kidogo. Kwanza, yule anayelitwa "malaika wa BWANA" anasema "Nitauzidisha uzao wako." Yeye hasemi "BWANA atauzidisha uzao wako." Anasema kama yule anayefanya kazi ya kuzidisha mwenyewe. Pili, andiko lenyewe la Biblia, si maoni ya Hajiri, linamwita malaika huyu wa BWANA "BWANA aliyesema naye." Hajiri anamwita mtu huyu mmoja "Wewe Mungu." Msimuliaji wa kitabu cha Mwanzo anakubaliana na Hajiri.)

B2. MKONO JUU YA ISAKA — ANAAPA KWA NAFSI YAKE

Mwanzo 22:11 Lakini malaika wa Bwana akamwita kutoka mbinguni, akamwambia, “Abrahamu! Abrahamu!” Akajibu, “Mimi hapa.” (12) Akamwambia, “Usimdhuru kijana, wala usimtendee jambo lolote. Sasa ninajua kwamba unamcha Mungu, kwa sababu hukunizulia mwanao, mwana wako wa pekee.”

KWA SABABU HUKUNIZULIA MWANAO, MWANA WAKO WA PEKEE.

Mwanzo 22:15 Basi malaika wa Bwana akamwita Abrahamu kutoka mbinguni mara ya pili (16) akasema, “Ninaapa kwa nafsi yangu, asema Bwana, kwamba kwa sababu umefanya jambo hili na hukunizulia mwanao, mwana wako wa pekee (17) hakika nitakubariki, na nitauzidisha uzao wako kama nyota za angani na kama mchanga ulioko pwani. Wazao wako watamiliki miji ya adui zao (18) na kupitia uzao wako mataifa yote duniani yatabarikiwa, kwa sababu umenitii.”

NIMEAPA KWA NAFSI YANGU, ASEMA BWANA → KATIKA UZAO WAKO MATAIFA YOTE YA DUNIA WATABARIKIWA.

(Mawazo yangu binafsi: Zingatia maneno mawili katika Mwanzo 22:11-18. Neno la kwanza ni "Hukunizulia mwanao kutoka kwangu." Ibrahimu alikuwa akimtoa mwanawe kwa Mungu. Msemaji katika neno hili anasema mwana hakuzuliwa kutoka kwa msemaji. Neno la pili ni "Naapa kwa nafsi yangu, asema Bwana." Nyakati za kale, mtu aliapa kwa mtu mkuu kuliko yeye. Mjumbe aliyeumbwa ambaye hufikisha ujumbe tu haapi kwa nafsi yake mwenyewe. Mjumbe aliyeumbwa hatii saina ya kiapo kwa jina la agano la Mungu. Waebrania 6:13 inatoa sababu. Waebrania 6:13 inasema Mungu aliapa kwa nafsi yake mwenyewe. Waebrania 6:13 inaeleza sababu: "kwa sababu hakuwa na aliye mkuu zaidi ya kuape kwake.")

B3. YAKOBO ANASHINDANA NA MTU — NA ANAPAITAJA MAHALI HAPO "USO WA MUNGU"

Mwanzo 32:24 Kwa hiyo Yakobo akaachwa peke yake na mtu mmoja akashikana naye mweleka mpaka mapambazuko. (25) Yule mtu alipoona kuwa hawezi kumshinda, aligusa kiungio cha nyonga ya Yakobo kwa hiyo nyonga yake ikateguka wakati alipokuwa akishikana mweleka na yule mtu. (26) Ndipo yule mtu akasema, “Niache niende, kwa kuwa ni mapambazuko.” Lakini Yakobo akajibu, “Sitakuacha uende usiponibariki.”

MTU MMOJA AKASHINDANA NAYE MIELEKA → SITAKUACHA UENDE, USIPONIBARIKI.

Mwanzo 32:28 Ndipo yule mtu akasema, “Jina lako halitakuwa tena Yakobo, bali Israeli, kwa sababu umeshindana na Mungu na watu pia, nawe umeshinda.” (29) Yakobo akasema, “Tafadhali niambie jina lako.” Lakini akajibu, “Kwa nini kuniuliza jina langu?” Ndipo akambariki huko. (30) Kwa hiyo Yakobo akapaita mahali pale Penieli, akasema, “Ni kwa sababu nimemwona Mungu uso kwa uso na bado maisha yangu yameokoka.”

KAMA MKUU UMEKUWA NA NGUVU KWA MUNGU → NIMEMWONA MUNGU USO KWA USO, NA NAFSI YANGU IKAOKOKA.

(Mawazo yangu binafsi: Maandiko ya Mwanzo 32 yanamwita mtu huyu mwanamume. Mwanamume huyu anayeshindana na Yakobo anasema Yakobo ana nguvu KWA MUNGU. Yakobo anapaipatia jina eneo hilo "uso wa Mungu." Yakobo anasema uhai wake ulihifadhiwa. Yakobo anamwomba mwanamume huyu jina. Yakobo hapewi jina lolote, bali swali tu la

kurudishwa. Kumbuka swali hili lisilojibiwa kuhusu jina. Swali lilelile linajitokeza tena, katika kitabu kingine cha Biblia, mamia ya miaka baadaye.)

B4. KICHAKA KILICHOUNGUA — MALAIKA ALIYE MIMI NIKO

Kutoka 3:2 Huko malaika wa Bwana akamtokea Mose katika mwali wa moto kutoka kichakani. Mose akaona kwamba ingawa kile kichaka kilikuwa kinawaka moto, kilikuwa hakiteketei. (3) Ndipo Mose akawaza, “Nitageuka sasa nione kitu hiki cha ajabu, nami nione ni kwa nini kichaka hiki hakiteketei.” (4) Bwana alipoona kuwa amegeuka ili aone, Mungu akamwita kutoka ndani ya kile kichaka, “Mose! Mose!” Naye Mose akajibu, “Mimi hapa.” (5) Mungu akamwambia, “Usikaribie zaidi. Vua viatu vyako, kwa maana mahali unaposimama ni patakatifu.” (6) Kisha akamwambia, “Mimi ni Mungu wa baba yako, Mungu wa Abrahamu, Mungu wa Isaki, na Mungu wa Yakobo.” Mose aliposikia hayo, akafunika uso wake kwa sababu aliogopa kumtazama Mungu.

MALAIKA WA BWANA ALIMTOKEA KATIKA MWALI WA MOTO → MUNGU ALIMWITA KUTOKA KATIKATI YA KICHAKA.

Kutoka 3:14 Mungu akamwambia Mose, “Mimi niko ambaye niko. Hivyo ndivyo utakavyowaambia Waisraeli: ‘Mimi niko amenituma kwenu.’”

MIMI NIKO AMBAYE NIKO → MIMI NIKO AMENITUMA KWENU.

(Mawazo yangu binafsi: Kutoka 3:2 inasema malaika wa BWANA. Baada ya mistari miwili, Kutoka 3:4 inasema BWANA, na Mungu. Kichaka kile kile, moto ule ule, na sauti ile ile huonekana katika mistari yote miwili. Biblia haitendei jambo hili kamwe kama upingano. Sauti hii hiyo ndipo inatoa jina ambalo Israeli angelibeba milele: MIMI NIKO AMBAYE NIKO.)

MTAZAMO TOFAUTI, TUKIO MOJA — kichaka kilichokuwa kikiwaka moto na Yesu katika nyua za hekalu

Yohana 8:56 Baba yenu Abrahamu alishangilia kwamba angaliiona siku yangu, naye akaiona na akafurahi.” (57) Wayahudi wakamwambia, “Wewe hujatimiza hata miaka hamsini, wewe wasema umemwona Abrahamu?” (58) Yesu akawaambia, “Amin, amin nawaambia, kabla Abrahamu hajakuwako, ‘Mimi niko.’” (59) Ndipo wakaokota mawe ili kumpiga, lakini Yesu akajificha, naye akatoka Hekaluni.

KABLA ABRAHAMU HAJAKUWEPO, MIMI NIKO → NDIPO WAKAOKOTA MAWE ILI WAMPIGE.

(Mawazo yangu binafsi: Weka matukio haya mawili kando kwa kando na uache tofauti hiyo ifundishe. Kwenye kichaka, sauti itokayo motoni inasema MIMI NI. Musa anaficha uso wake kwenye kichaka. Hekaluni, mtu anayesimama mbele ya umati anasema MIMI NI. Umati unaokota mawe. Umati haukuchanganyikiwa kuhusu Yesu alichosema. Umati ulielewa Yesu kikamilifu. Umati uliyahukumu maneno ya Yesu kuwa yanastahili kupigwa mawe. Angalia pia kwamba Yesu hakusema “kabla Abrahamu hajakuwepo, MIMI NILIKUWA.” Yesu alisema MIMI NI.)

B5. MANOA NA MKEWE — JINA LILILO LA AJABU

Waamuzi 13:3 Malaika wa Bwana akamtokea huyo mwanamke na kumwambia, “Wewe ni tasa na huna mtoto, lakini utachukua mimba na utamzaa mtoto mwanaume.

MALAIKA WA BWANA AKAMTOKEA HUYO MWANAMKE NA KUMWAMBIA → LAKINI UTACHUKUA MIMBA NA UTAMZAA MTOTO MWANAUME.

Waamuzi 13:17 Ndipo Manoa akamuuliza yule malaika wa Bwana, “Jina lako ni nani, ili kwamba tuweze kukupa heshima hapo hayo uliyonena yatakapotimia?” **[H6383 piliy ■]** (18) Akamjibu, “Kwa nini unauliza Jina langu? Ni Jina la ajabu.”

KWA NINI UNAULIZA JINA LANGU? NI JINA LA AJABU?

Waamuzi 13:20 Mwali wa moto kutoka hapo madhabahuni ulipowaka kuelekea mbinguni, malaika wa Bwana akapaa ndani ya huo mwali. Manoa na mkewe, kwa kuona jambo hili, wakaanguka chini kifudifudi. (21) Malaika wa Bwana hakumtokea tena Manoa na mkewe. Ndipo Manoa akatambua kuwa huyo alikuwa malaika wa Bwana. (22) Manoa akamwambia mkewe, “Hakika tutakufa, kwa kuwa tumemwona Mungu.”

MALAIKA WA BWANA ALIPAA KWA MWALI WA MOTO WA MADHABAHUNI → HAKIKA TUTAKUFA, KWA KUWA TUMEMWONA MUNGU.

(Mawazo yangu binafsi: Mambo matatu yanajitokeza katika Waamuzi 13. Manoa anaomba jina, kama vile Yakobo alivyofanya katika Mwanzo 32. Jina linazuiliwa kwa Manoa tena, wakati huu kwa sababu iliyotajwa. Neno la Kiebrania lililotolewa kwa sababu hiyo ni piliy (H6383). KJV inaifasiri piliy kama "siri." Piliy inamaanisha ya ajabu mno kujulikana. Piliy inatokana na mzizi uleule wa pele (H6382), neno lililotafsiriwa "Wa Ajabu" katika Isaya 9:6, mahali mtoto aliyezaliwa kwa ajili yetu anapewa jina hilo. Malaika huyuhuyu wa BWANA kisha anapanda juu katika mwali wa madhabahu. Hitimisho la Manoa mwenyewe si "tumemwona malaika." Hitimisho la Manoa ni "tumemwona Mungu.")

B6. NAHODHA NJE YA YERIKO — ALIABUDIWA, NA VIATU VIKAVULIWA

Yoshua 5:13 Basi wakati Yoshua alipokuwa karibu na Yeriko, akainua macho, akaona mtu aliyesimama mbele yake, akiwa na upanga mkononi uliofutwa kwenye ala. Yoshua akamwendea na kumuuliza, "Je, wewe uko upande wetu au upande wa adui zetu?" **[H8269 sar ■]** (14) Akajibu, "La, siko upande wowote, lakini mimi nimekuja nikiwa jemadari wa jeshi la Bwana." Yoshua akaanguka kifudifudi hadi chini, akasujudu, akamuuliza, "Je, Bwana, una ujumbe gani kwa mtumishi wako?" (15) Jemadari wa jeshi la Bwana akajibu, "Vua viatu vyako, kwa maana mahali hapa unaposimama ni patakatifu." Naye Yoshua akafanya hivyo.

YOSHUA AKAANGUKA KIFUDIFUDI CHINI, AKASUJUDU → VUA KIATU CHAKO MGUUNI PAKO; KWA MAANA MAHALI UNAPOSIMAMA NI PATAKATIFU.

MTAZAMO TOFAUTI, TUKIO LILE LILE — watu wawili wanaambiwa wavue viatu vyao

Kutoka 3:5 Mungu akamwambia, "Usikaribie zaidi. Vua viatu vyako, kwa maana mahali unaposimama ni patakatifu."

VUA VIATU VYAKO, KWA MAANA MAHALI UNAPOSIMAMA NI PATAKATIFU.

(Mawazo yangu binafsi: Angalia amri ile ile, kwa maneno karibu yanayofanana, iliyotolewa kwa watu wawili tofauti, mamia ya miaka baadaye. Kwenye kichaka, amri hiyo inatoka kwa sauti ambayo maandiko ya Biblia inaita BWANA na Mungu. Nje ya Yeriko, amri hiyo inatoka kwa mtu aliyekuwa amesimama pale akiwa na upanga mkononi mwake. Yoshua anajitupa chini kifudifudi na kumwabudu mtu huyu. Mtu huyo hakukataa kuabudiwa. Linganisha hilo na kile malaika halisi aliyeumbwa hufanya wakati mtu anapojaribu kumwabudu malaika huyo. Malaika huyo anasema, "Mimi ni mtumwa mwenzako" (Ufunuo 19:10), na "Mwabudu Mungu" (Ufunuo 22:9). Yohana alijaribu kumwabudu malaika mara mbili, na kila mara malaika alikataa. Hakuna aliyekataa kuabudiwa kwa Yoshua nje ya Yeriko.)

B7. SASA AGANO JIPYA LASEMA JAMBO LILILO WAZI KABISA

Yohana 1:18 Hakuna mtu yeyote aliyemwona Mungu wakati wowote, ila ni Mungu Mwana pekee, aliye kifuani mwa Baba ndiye ambaye amemdhahirisha. **[G1834 exegeomai ■] [G3439 monogenes ■]**

HAKUNA MTU ALIYEMWONA MUNGU WAKATI WOWOTE → MWANA PEKEE ALIYEZALIWA AMEMDHIHIRISHA.

Yohana 5:37 Naye Baba mwenyewe ameshuhudia juu yangu. Hamjapata kamwe kuisikia sauti yake wala kuona umbo lake

HAMJAPATA KAMWE KUISIKIA SAUTI YAKE WALA KUONA UMBO LAKE.

1 Timotheo 6:16 yeye peke yake ambaye hapatikani na mauti, na anakaa katika nuru isiyoweza kukaribiwa, ambaye hakuna mwanadamu aliyemwona wala awezaye kumwona. Heshima na uweza una yeye milele. Amen.

AKAAO KATIKA NURU ISIYOWEZA KUKARIBIWA → AMBAYE HAKUNA MWANADAMU ALIYEMWONA WALA AWEZAYE KUMWONA.

Sasa weka nusu mbili za Biblia karibu na kusoma nusu hizo mbili pamoja.

Agano la Kale linasema, tena na tena, kwamba watu WALIMWONA mtu huyu, wakazungumza naye, wakala mbele yake, wakashindana naye mieleka, na wakaishi.

Agano Jipya linasema, waziwazi na mara tatu, kwamba hakuna mtu ambaye amewahi kumwona Mungu Baba, wala hakuna mtu awezaye kumwona Mungu Baba.

Kauli zote mbili ni za kweli. Mtu ambaye watu waliomwona katika Agano la Kale na Baba ambaye watu hawakuweza kumwona kwa hiyo si mtu mmoja na yule mwingine. Yohana anasema mtu aliyeonekana ni nani. Anasema mtu aliyeonekana ni Mwana wa pekee, Mwana aliyeko kifuani mwa Baba, na kwamba Mwana huyu amemleta Mungu Baba mahali ambapo Mungu Baba anaweza kuonekana.

[MISTARI IMEUNGANISHWA PAMOJA — HAKUNA MSTARI MMOJA UNAOSEMA HIVI PEKE YAKE]

(Mawazo yangu binafsi: Kuwa mwangalifu na mwaminifu hapa hasa, kwa sababu hapa ndipo mahali ambapo mtu anaweza kuanza kuongeza kitu kwenye Biblia. Kinachosemwa MOJA KWA MOJA: maandiko ya Agano la Kale yenyewe yanamwita mtu huyu aliyetumwa Bwana na Mungu, na watu waliokutana na mtu huyu aliyetumwa wanasema vivyo hivyo. Sehemu hiyo si hitimisho. Sehemu hiyo ni kile sentensi zinasema. Kinachopatikana KWA KUUNGANISHA MISTARI: kwamba mtu huyu maalum anayeonekana ni hasa Mwana. Hakuna mstari mmoja unaosema "malaika wa Bwana katika Mwanzo 16 ni Yesu." Hitimisho hili linafikiwa kwa kuweka Yohana 1:18, Yohana 5:37, na 1 Timotheo 6:16 kando ya masimulizi ya Agano la Kale na kuuliza ni nani aliyekuwa akionekana. Ndiyo maana lebo iko hapo, na lebo inabaki hapo.)

B8. NA MJUMBE-ALIYE-BWANA ANAJITokeza TENA MWISHONI KABISA MWA AGANO LA KALE

Malaki 3:1 “Angalieni, nitamtuma mjumbe wangu, atakayeandaa njia mbele yangu. Ndipo ghafula Bwana mnayemtafuta atakuja hekaluni mwake. Mjumbe wa Agano, ambaye mnamwonea shauku, atakuja,” asema Bwana Mwenye Nguvu Zote. **[H4397 malak ■]**

NITAMTUMA MJUMBE WANGU + NAYE ATAITENGENEZA NJIA MBELE YANGU → BWANA ATALIJILIA HEKALU LAKE GHAFULA, NDIYE MJUMBE WA AGANO.

MTAZAMO TOFAUTI, TUKIO LILE LILE — mjumbe aliyeahidiwa, na mjumbe aliyetambuliwa

Marko 1:2 Kama ilivyoandikwa katika kitabu cha nabii Isaya: “Tazama, nitamtuma mjumbe wangu mbele yako, atakayetengeneza njia mbele yako”: (3) “sauti ya mtu aliaye nyikani. ‘Itengenezeni njia ya Bwana, yanyoosheni mapito yake.’” (4) Yohana alikuja, akibatiza huko nyikani, akihubiri ubatizo wa toba kwa ajili ya msamaha wa dhambi.

TAZAMA, NAMTUMA MJUMBE WANGU MBELE YA USO WAKO → ITENGENEZENI NJIA YA BWANA.

(Mawazo yangu binafsi: Malaki 3:1 inataja watu wawili waliotumwa katika mstari mmoja. Mtu mmoja aliyetumwa anaenda mbele kuandaa njia. Mtu mwingine aliyetumwa anaitwa "Bwana" na "mjumbe wa agano." Huyu mtu wa pili aliyetumwa ndiye anayekuja katika hekalu lake Bwana mwenyewe. Marko anafungua Injili ya Marko kwa kunukuu mstari huohuo kutoka Malaki 3:1. Marko anamtaja yule mwandaaji wa njia kuwa ni Yohana, jangwani. Hili linamwacha yule mtu wa pili aliyetumwa bila kutajwa jina na Marko wakati huo. Agano la Kale linafunga likingoja mjumbe ambaye ni Bwana. Agano Jipya linafunguka kwa mjumbe huyohuyo akiingia.)

C. KUNI ZILIZOWEKWA JUU YA MWANA WA PEKEE — ABRAHAMU NA ISAKA MLIMANI

C1. Mwanzo 22:2 Kisha Mungu akamwambia, “Umchukue mwanao, mwana wako wa pekee, Isaki umpendaye, uende katika nchi ya Moria. Mtoe huko kama sadaka ya kuteketezwa juu ya mlima mmojawapo nitakaokuambia.” **[H3173 yachiyd ■]**

SASA MCHUKUE MWANAO, MWANAO WA PEKEE ISAKA, UNAYEMPENDA → UMTOE HUKO KUWA SADAKA YA KUTEKETEZWA.

C2. Mwanzo 22:6 Abrahamu akachukua kuni kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa, akamtwika Isaki mwanawe, yeye mwenyewe akachukua moto na kisu. Walipokuwa wakienda pamoja **[H6086 ets ■]**

ABRAHAMU AKACHUKUA KUNI KWA AJILI YA SADAKA YA KUTEKETEZWA, AKAMTWIKA ISAKI MWANawe → WALIPOKUWA WAKIENDA PAMOJA.

(Mawazo yangu ya kibinafsi: Katika Mwanzo 22:6, baba hachukui kuni. Isaka anachukua kuni akipanda mlima. Abrahamu atamlaza Isaka juu ya kuni hizo. Neno la Kiebrania la kuni hizo ni ets (H6086). Ni neno la kawaida linalotumika kwa mti ulio hai, na pia kwa mbao zilizokatwa. Neno hilo hilo linaita mti wa uzima, na mti ulio katikati ya bustani.)

C3. Mwanzo 22:7 Isaki akanena akamwambia Abrahamu baba yake, “Baba yangu!” Abrahamu akaitika, “Mimi hapa, mwanangu.” Isaki akasema, “Moto na kuni zipo, Je, yuko wapi mwana-kondoo kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa?” (8) Abrahamu akajibu, “Mwanangu, Mungu mwenyewe atajipatia mwana-kondoo kwa ajili ya hiyo sadaka ya kuteketezwa.” Nao hawa wawili wakaendelea mbele pamoja.

MWANA-KONDOO WA SADAKA YA KUTEKETEZWA YUKO WAPI? → MUNGU ATAJPATIA MWANA-KONDOO.

C4. Mwanzo 22:13 Abrahamu akainua macho yake, akaona kondoo dume amenaswa pembe zake nyuma yake katika kichaka. Akaenda akamchukua huyo kondoo dume, akamtoa awe sadaka ya kuteketezwa badala ya mwanawe.

KONDOO DUME ALIYENASWA KICHAKANI KWA PEMBE ZAKE → ALIMTOA KUWA SADAKA YA KUTEKETEZWA BADALA YA MWANAWA.

Mwanzo 22:14 Abrahamu akapaita mahali pale Yehova-Yire. Mpaka siku ya leo inasemekana, “Katika mlima wa Bwana itapatikana.”

KATIKA MLIMA WA BWANA ITAPATIKANA.

(Mawazo yangu binafsi: Fikiria tena swali la mwana katika Mwanzo 22:7: mwana-kondoo yuko wapi? Abrahamu anajibu swali hilo. Jibu la Abrahamu linafikia mbali zaidi kuliko alivyojua. Abrahamu anasema, "Mungu atajipatia mwana-kondoo kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa." Kifungu hicho kinaweza kubeba maana mbili. Maana moja ni kwamba Mungu atapata mwana-kondoo kwa matumizi yake mwenyewe. Maana nyingine ni kwamba Mungu atatoa nafsi yake mwenyewe kama mwana-kondoo huyo. Kile ambacho Mungu alitoa hasa siku hiyo kilikuwa KONDOO DUME, si mwana-kondoo. Kondoo dume ni kondoo mume aliyekomaa kikamilifu. Kondoo dume huyu alifia mahali pa mwana huyo, akiwa amenaswa kwa pembe zake. Swali la Isaka linajibiwa mlimani kwa maana moja. Swali la Isaka pia linabaki wazi kwa maana nyingine. Mwana-kondoo bado unadaiwa. Abrahamu anaupa mahali hapo jina kwa ahadi ya wakati ujao: "Katika mlima wa BWANA utaonekana.")

MTAZAMO TOFAUTI, TUKIO MOJA — mwana aliyebeba kuni, na Mwana aliyebeba msalaba

Mwanzo 22:6 Abrahamu akachukua kuni kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa, akamtika Isaki mwanawe, yeye mwenyewe akachukua moto na kisu. Walipokuwa wakienda pamoja

ABRAHAMU ALIWEKA KUNI JUU YA ISAKA MWANAWA → WAKAENDA WOTE WAWILI PAMOJA.

Yohana 19:17 Yesu, akiwa ameubeba msalaba wake, akatoka kuelekea mahali palipoitwa Fuvu la Kichwa (kwa Kiebrania ni Golgotha).

AKIBEBA MSALABA WAKE ALITOKA KWENDA MAHALI PA FUVU.

Yohana 19:18 Hapo ndipo walipomsulubisha. Pamoja naye walisulubisha watu wengine wawili, mmoja kila upande wake, naye Yesu katikati.

HUKO WALIMSULUBISHA + YESU KATIKATI.

(Mawazo yangu binafsi: Baba, mwana wa pekee ambaye baba anampenda, kilima, kuni zilizowekwa mgongoni mwa mwana mwenyewe, na mwana akitembea juu akiwa amebeba kuni hizo. Tukio hili lilitokea mara mbili katika Biblia. Mara ya kwanza, katika Mwanzo 22, Mungu alizuia kisu. Mungu aliweka kondoo dume mbadala mahali pa mwana. Mara ya pili, msalabani, hakuna aliyezuia kifo. Wakati huu, Mwana ndiye alikuwa mbadala. Angalia tofauti nyingine moja kati ya matukio hayo mawili. Isaka aliuliza, "kondoo yuko wapi?" Hakukuwa na jibu la swali la Isaka siku hiyo. Jibu lilikuja baadaye, kando ya Mto Yordani, kutoka kwa Yohana. Yohana alimwelekeza kidole mtu aliyekuwa akitembea kuelekea kwake.)

C5. Yohana 1:29 Siku iliyofuata, Yohana alimwona Yesu akimjia akasema, “Tazama, Mwana-Kondoo wa Mungu aichukuaye dhambi ya ulimwengu!

TAZAMA, MWANA-KONDOO WA MUNGU AICHUKUAYE DHAMBI YA ULIMWENGU.

C6. Mwanzo 22:2 Kisha Mungu akamwambia, “Umchukue mwanao, mwana wako wa pekee, Isaki umpendaye, uende katika nchi ya Moria. Mtoe huko kama sadaka ya kuteketezwa juu ya mlima mmojawapo nitakaokuambia.”

Yohana 3:16 “Kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu hata akamtoa Mwanawe wa pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee, bali awe na uzima wa milele. **[G3439 monogenes ■]**

MWANA WAKO WA PEKEE UMPENDAYE → ALIMTOA MWANAWA WA PEKEE ALIYEZALIWA.

C7. Waebrania 11:17 Kwa imani Abrahamu, alipojaribiwa na Mungu, alimtoa Isaki kuwa dhabihu. Yeye aliyekuwa amezipokea ahadi za Mungu alikuwa tayari kumtoa mwanawe, aliyekuwa mwanawe pekee awe dhabihu. (18) Ingawa Mungu alikuwa amemwambia Abrahamu, “Uzao wako utahesabiwa kupitia kwa Isaki,” (19) Abrahamu alihesabu kuwa Mungu angaliweza kumfufua Isaki kutoka kwa wafu. Na kwa kusema kwa mfano, alimpata tena Isaki kutoka kwa wafu.

ALIMTOA MWANAWA WA PEKEE → AKIHESABU KWAMBA MUNGU ALIKUWA NA UWEZO WA KUMFUFUA, NAAM, KUTOKA KWA WAFU.

(Mawazo yangu binafsi: Mwandishi wa kitabu cha Waebrania anatumia neno lile hilo la Kiyunani kwa Isaka ambalo Yohana analitumia kwa Yesu. Neno hilo ni "mzaliwa wa pekee," monogenes (G3439). Mwandishi wa Waebrania anatuambia Ibrahimu alikuwa akifikiria nini akiwa njiani kupanda mlima. Ibrahimu alikuwa akifikiri kwamba Mungu angeweza kumfufua mvulana kutoka wafu. Ibrahimu aliwaambia vijana waliokuwa chini ya kilima, "Mimi na kijana huyu tutakwenda kule, tukaabudu, kisha tutarudi kwenu." Ibrahimu alitarajia kushuka mlimani pamoja na Isaka. Ibrahimu alimpokea Isaka tena, mwandishi wa Waebrania anasema, "kwa mfano." Mfano hapa maana yake ni picha au ishara. Siku tatu baada ya amri hiyo, mwana ambaye alikuwa kama mfu alirudi hai.)

KUMBUKA KUHUSU MAHALI — dokezo la kuunga mkono, si dai ambalo mistari inasema moja kwa moja

2 Mambo Ya Nyakati 3:1 Ndipo Solomoni akaanza kujenga Hekalu la Bwana katika Yerusalemu juu ya Mlima Moria, pale ambapo Bwana alikuwa amemtokea Daudi baba yake. Ilikuwa katika kiwanja cha kupuria cha Arauna, Myebusi, mahali palipotolewa na Daudi.

NDIPO SOLOMONI AKAANZA KUJENGA HEKALU LA BWANA KATIKA YERUSALEMU JUU YA MLIMA MORIA.

[MISTARI IMEUNGANISHWA PAMOJA — HAKUNA MSTARI MMOJA UNAOSEMA HIVI PEKE YAKE]

(Mawazo yangu binafsi: Mwanzo 22:2 inataja mahali Mungu alimtuma Abrahamu kuwa ni nchi ya Moria. 2 Nyakati 3:1 inataja mahali Sulemani alipojenga hekalu kuwa ni mlima Moria, huko Yerusalemu. Mlima wa kutolewa dhabihu kwa Isaka kwa uchache na mlima wa kila dhabihu ya hekalu iliyofuata baadaye kwa hiyo unashiriki jina moja. Yerusalemu pia ni mji uleule ambao askari walimsulubisha Yesu nje ya ukuta wa mji. Sema tu yale ambayo mistari inasema. Mistari haisemi kwamba Golgotha ilikuwa mwamba uleule wa Moria. Mistari inasema jina lilelile, ukingo uleule wa vilima, na mji uleule. Maneno ya Abrahamu mwenyewe yalikuwa "katika mlima wa BWANA utaonekana." Abrahamu alisema maneno hayo katika wakati ujao.)

D. MTUMISHI ANAYETESEKA — SURA INAYOELEZA MSALABA KABLA YA MISALABA KUWEPO

D1. Isaya 52:13 Tazama, mtumishi wangu atatenda kwa hekima; atatukuzwa, na kuinuliwa juu, na kukwezwa sana. (14) Kama walivyokuwa wengi walioshangazwa naye, kwani uso wake ulikuwa umeharibiwa sana zaidi ya mtu yeyote na umbo lake kuharibiwa zaidi ya mfano wa mwanadamu: (15) hivyo atayashangaza mataifa mengi, nao wafalme watafunga vinywa vyao kwa sababu yake. Kwa kuwa yale ambayo hawakuambiwa, watayaona, nayo yale wasiyoyasikia, watayafahamu.

SURA YAKE ILIKUWA IMEHARIBIKA KUPITA SURU YA MWANADAMU AWAYE YOTE → NDIYO ATAKAVYOINYUNYIZIA MATAIFA MENGI.

D2. Isaya 53:1 Ni nani aliyeamini ujumbe wetu, na mkono wa Bwana umefunuliwa kwa nani? (2) Alikua mbele yake kama mche mwororo na kama mzizi katika nchi kavu. Hakuwa na uzuri wala utukufu wa kutuvutia kwake, hakuwa na chochote katika sura yake cha kutufanya tumtamani.

NI NANI ALIYESADIKI HABARI YETU? → HAKUWA NA UZURI TUTAKAOMTAMANI.

D3. Isaya 53:3 Alidharauliwa na kukataliwa na wanadamu, mtu wa huzuni nyingi, ajuaye mateso. Kama mtu ambaye watu humficha nyuso zao, alidharauliwa, wala hatukumhesabu kuwa kitu.

MTU WA HUZUNI NYINGI, AJUAYE MATEO → ALIDHARAUUWA, WALA HATUKUMHESABU KUWA KITU.

D4. Isaya 53:4 Hakika alichukua udhaifu wetu na akajitwika huzuni zetu, hata hivyo tulidhanika kuwa amepigwa na Mungu, akapigwa sana naye, na kuteswa. (5) Lakini alitobolewa kwa ajili ya makosa yetu, alichubuliwa kwa ajili ya maovu yetu; adhabu iliyotuletea sisi amani ilikuwa juu yake, na kwa majaraha yake sisi tumepona.

ALIJERUZA KWA MAKOSA YETU + ALICHUBUKA KWA MAOVU YETU → KWA KOVU ZAKE TUMEPONYWA.

D5. Isaya 53:6 Sisi sote, kama kondoo, tumepotea, kila mmoja wetu amegeukia njia yake mwenyewe, naye Bwana aliweka juu yake maovu yetu sisi sote.

SISI SOTE, KAMA KONDOO, TUMEPOTEA → NAYE BWANA ALIWEKA JUU YAKE MAOVU YETU SISI SOTE.

D6. Isaya 53:7 Alionewa na kuteswa, hata hivyo hakufungua kinywa chake; aliongozwa kama mwana-kondoo apelekwaye machinjoni, kama vile kondoo anyamazavyo mbele ya wao wamkataye manyoya, hivyo hakufungua kinywa chake.

ALETWA KAMA MWANAKONDOO WA KUCHINJWA → HAKUFUNUA KINYWA CHAKE.

D7. Isaya 53:8 Kwa kuonewa na kuhukumiwa aliondolewa. Nani awezaye kueleza kuhusu kizazi chake? Kwa maana alikatiliwa mbali na nchi ya walio hai, alipigwa kwa ajili ya makosa ya watu wangu.

KWA MAANA ALIKATILIWA MBALI NA NCHI YA WALIO HAI → ALIPIGWA KWA AJILI YA MAKOSA YA WATU WANGU.

D8. Isaya 53:9 Wakamfanyia kaburi pamoja na waovu, pamoja na matajiri katika kifo chake, ingawa hakutenda jeuri, wala hapakuwa na hila kinywani mwake.

WAKAMFANYIA KABURI PAMOJA NA WAOVU + PAMOJA NA MATAJIRI KATIKA KIFO CHAKE → INGAWA HAKUTENDA JEURI.

D9. Isaya 53:10 Lakini yalikuwa ni mapenzi ya Bwana kumchubua na kumsababisha ateseke. Ingawa Bwana amefanya maisha yake kuwa sadaka ya hatia, ataona uzao wake na kuishi siku nyingi, nayo mapenzi ya Bwana yatafanikiwa mkononi mwake.

UTAKAPOFANYA NAFSI YAKE KUWA SADAKA YA DHAMBI → ATAUNA UZAO WAKE, ATAZIONGEZA SIKU ZAKE.

D10. Isaya 53:11 Baada ya maumivu ya nafsi yake, ataona nuru ya uzima na kuridhika; kwa maarifa yake, mtumishi wangu mwenye haki atawafanya wengi kuwa wenye haki, naye atayachukua maovu yao. (12) Kwa hiyo nitamgawia sehemu miongoni mwa wakuu, naye atagawana nyara pamoja na wenye nguvu, kwa sababu aliyamimina maisha yake hadi mauti, naye alihesabiwa pamoja na wacosaji. Kwa kuwa alichukua dhambi za wengi, na kuwaombea wacosaji.

ALIMWAGA NAFSI YAKE HATA KUFA + ALIHESABIWA PAMOJA NA WAKOSAJI → ALICHUKUA DHAMBI ZA WENGI, NA AKAWOMBEA WAKOSAJI.

(Mawazo yangu binafsi: Soma Isaya 53:9 kisha Isaya 53:10 tena, kwa mpangilio. Sentensi ya kwanza inasema mtumishi alikuwa AMEFA na kuzikwa katika kaburi la tajiri. Sentensi ya pili inasema kwamba baada ya nafsi ya mtumishi kufanywa dhabihu kwa ajili ya dhambi, mtumishi ataUONA uzao wake na atairefusha siku zake. Kauli hizo mbili haziwezi kuwa za kweli wote kwa mtu anayekaa amekufa. Ufufuo umeandikwa katika sura hii ya Isaya, miaka mia saba kabla ya ufufuo huo kutokea.)

MTAZAMO TOFAUTI, TUKIO MOJA — ukurasa wa nabii, na mtu aliyekuwa kwenye gari akiusoma kwa sauti

Matendo Ya Mitume 8:32 Huyu towashi alikuwa anasoma fungu hili la Maandiko: “Aliongozwa kama kondoo aendaye machinjoni, kama mwana-kondoo anyamazavyo mbele yake yule amkataye manyoya, hivyo hakufungua kinywa chake. (33) Katika kufedheheshwa kwake alinyimwa haki yake. Nani awezaye kueleza juu ya kizazi chake? Kwa maana maisha yake yaliondolewa kutoka duniani.” (34) Yule towashi akamuuliza Filipo, “Tafadhali niambie, nabii huyu anena habari zake mwenyewe au habari za mtu mwingine?” (35) Ndipo Filipo akaanza kutumia fungu lile la Maandiko, akamweleza habari njema za Yesu.

NABII ANASEMA HAYO KWA HUSIANA NA NANI? → FILIPO ALIANZA KWA ANDIKO HILO HILO, AKAMHUBIRI YESU.

(Mawazo yangu binafsi: Hili ni swali la kweli, lililoulizwa kwa sauti na mtu ambaye hakuwahi kusikia jibu. Swali ni: nabii anazungumzia nani? Jibu si maoni binafsi ya Filipo. Filipo alianzia kwenye mstari huo huo katika Isaya 53. Filipo alimhubiri Yesu kutoka mstari huo. Usomaji wa mitume wenyewe wa Isaya 53 umeandikwa kwa ajili yetu. Hakuna anayehitaji kubahatisha usomaji wa mitume wa Isaya 53.)

E. IMANUELI — MUNGU PAMOJA NASI, MTOTO ALIYEZALIWA NA MWANA ALIYETOLEWA

E1. Isaya 7:14 Kwa hiyo Bwana mwenyewe atawapa ishara: Bikira atachukua mimba, naye atamzaa mwana, na ataitwa Imanueli. **[H6005 Immanuwel ■] [H5959 almah ■]**

KWA HIYO BWANA MWENYEWE ATAWAPA ISHARA → BIKIRA ATACHUKUA MIMBA, NAYE ATAMZAA MWANA, NA ATAITWA IMANUELI.

E2. Isaya 9:6 Kwa maana, kwa ajili yetu mtoto amezaliwa, tumepewa mtoto mwanaume, nao utawala utakuwa mabegani mwake. Naye ataitwa Mshauri wa Ajabu, Mungu Mwenye Nguvu, Baba wa Milele, Mfalme wa Amani. **[H6382 pele ■]** (7) Kuongezeka kwa utawala wake na amani hakutakuwa na mwisho. Atatawala katika kiti cha enzi cha Daudi na juu ya ufalme wake, akiuthibitisha na kuutegemeza kwa haki na kwa adili, tangu wakati huo na hata milele. Wivu wa Bwana Mwenye Nguvu Zote utatimiza haya.

MTOTO AMEZALIWA + MWANA AMETOLEWA → JINA LAKE ATAITWA MUNGU MWENYE NGUVU, BABA WA MILELE → KUONGEZEKA KWA UTAWALA WAKE HAKUTAKUWA NA MWISHO.

(Mawazo yangu binafsi: Angalia mpangilio wa vitenzi viwili katika Isaya 9:6. Vitenzi hivyo viwili si kitenzi kimoja. Vitenzi hivyo viwili haviko katika mpangilio huo kwa bahati mbaya. Mtoto AMEZALIWA. Mwana AMETOLEWA. Kuzaliwa kunaeleza jinsi mtoto alivyoingia ulimwenguni. Kutolewa kunaeleza kilichotokea kwa Mwana ambaye tayari alikuwepo. Sasa fikiria majina yaliyopewa mtoto huyu. Isaya 9:6 haisemi kwamba mtoto atakuwa kama Mungu mwenye nguvu. Isaya 9:6 inasema "jina lake ataitwa Mungu mwenye nguvu." Jina la kwanza katika orodha hiyo, Mwenye Ajabu, ni pele (H6382). Pele ina mzizi uleule wa jibu Manoa alilopokea katika Waamuzi 13, alipoomba jina na hakuweza kulipata. Katika Isaya 9:6, jina hilo linatolewa.)

E3. Isaya 9:2 Watu wanaotembea katika giza wameona nuru kuu, wale wanaoishi katika nchi ya uvuli wa mauti, nuru imewazukia.

WATU WANAOTEMBEA KATIKA GIZA WAMEONA NURU KUU.

E4. Mika 5:2 "Lakini wewe, Bethlehemu Efrathi, ingawa u mdogo miongoni mwa koo za Yuda, kutoka kwako atatokea kwa ajili yangu yeye atakayekuwa mtawala katika Israeli, ambaye asili yake ni kutoka zamani, kutoka milele."

KUTOKA KWAKO ATANITOKEA MTU ATAKAYEKUWA MTAWALA KATIKA ISRAELI → AMBAYE MATOKEO YAKE NI TANGU ZAMANI ZA ZAMANI, TANGU ZA KALE.

(Mawazo yangu binafsi: Sentensi moja katika Mika 5:2 inashikilia ncha zote mbili za somo hili lote. Mtawala huyu ANATOKA katika mji mdogo. Kutoka katika mji mdogo ni mwanzo, mahali ambapo mtu anaweza kutembea kufika. MATOKEO ya mtawala huyu ni tangu zamani, tangu milele. Matokeo tangu milele si mwanzo hata kidogo. Mika anasema kweli zote mbili katika sentensi ile ile. Mika hapunguzi ukali wa kweli yoyote kati ya hizo.)

F. UZAO WA MWANAMKE NA BIKIRA — AHADI YA KWANZA NA UTIMIZO WAKE

F1. Mwanzo 3:15 Nami nitaweka uadui kati yako na huyo mwanamke, na kati ya uzao wako na wake, yeye atakuponda kichwa, nawe utamuuma kisigino."

KATI YA UZAO WAKO NA UZAO WAKE → UTAKUPONDA KICHWA, NA WEWE UTAMPONDA KISIGINO.

(Mawazo yangu binafsi: Mungu alisema Mwanzo 3:15 kwa nyoka bustanini, wakati dhambi ilipoingia ulimwenguni. Mwanzo 3:15 ni ahadi ya kwanza ya mwokozi katika Biblia yote. Angalia mbegu ya nani inayotajwa katika mstari huu. Katika Maandiko yote yaliyobaki, ukoo wa familia unafuatiliwa kupitia wanaume. Mifano ni mbegu ya Abrahamu na mbegu ya Daudi. Hapa, mara moja tu, mwanzoni kabisa, ukoo unaotajwa ni mbegu ya MWANAMKE. Angalia pia majeraha mawili katika mstari huu, ambayo si ya ukubwa sawa. Kisigino cha mbegu ya mwanamke kitajeruhiwa. Kichwa cha nyoka kitapondwa.)

F2. Wagalatia 4:4 Lakini ulipowadia utimilifu wa wakati, Mungu alimtuma Mwanawe, ambaye alizaliwa na mwanamke, akazaliwa chini ya sheria (5) kusudi awakomboa wale waliokuwa chini ya sheria, ili tupate kupokea zile haki kamili za kufanywa watoto wa Mungu.

MUNGU ALIMTUMA MWANAWA, ALIYEZALIWA NA MWANAMKE → ILI AWAKOMBOE WALE WALIOKUWA CHINI YA SHERIA.

(Mawazo yangu binafsi: Wagalatia 4:4 inasema Mungu ALIMTUMA Mwana wake. Wagalatia 4:4 kisha inasema Mwana huyo ALIZALIWA NA MWANAMKE. Kutumwa kunatajwa kwanza katika sentensi hiyo. Kuzaliwa kunatajwa pili katika

sentensi hiyo. Mpangilio huo una maana. Mtu hatumwi kutoka mahali fulani isipokuwa mtu huyo alikuwepo tayari mahali hapo.)

MTAZAMO TOFAUTI, TUKIO LILE LILE — ishara iliyoahidiwa, na ishara iliyotimizwa

Isaya 7:14 Kwa hiyo Bwana mwenyewe atawapa ishara: Bikira atachukua mimba, naye atamzaa mwana, na ataitwa Imanueli.

BIKIRA ATACHUKUA MIMBA, NAYE ATAMZAA MWANA, NA ATAITWA IMANUELI.

Mathayo 1:18 Basi Kuzaliwa kwake Yesu Kristo kulikuwa hivi: Maria mama yake alikuwa ameposwa na Yosefu, lakini kabla hawajakutana kimwili, Maria alionekana kuwa na mimba kwa uweza wa Roho Mtakatifu. (19) Kwa kuwa Yosefu, mwanaume aliyekuwa amemposa alikuwa mtu mwadilifu, hakutaka kumwaibisha Maria hadharani, aliazimu kumwacha kwa siri. (20) Lakini mara alipoazimu kufanya jambo hili, malaika wa Bwana akamtokea katika ndoto na kusema, “Yosefu mwana wa Daudi, usiogope kumchukua Maria awe mke wako, kwa maana mimba aliyo nayo ni kwa uweza wa Roho Mtakatifu. (21) Naye atamzaa mwana, nawe utamwita Jina lake Yesu, kwa maana yeye ndiye atakayewaokoa watu wake kutoka dhambi zao.” (22) Haya yote yalitukia ili litimie lile Bwana alilokuwa amenena kupitia nabii, akisema: (23) “Tazama, bikira atachukua mimba, naye atamzaa mwana, nao watamwita Jina lake Imanueli”: maana yake, “Mungu pamoja nasi.”

NAWE UTAMWITA JINA LAKE YESU: KWA MAANA YEYE ATAWAOKOA WATU WAKE NA DHAMBI ZAO → WATAMWITA JINA LAKE EMMANUELI, AMBALO LIKITAFSIRIWA NI, MUNGU PAMOJA NASI.

(Mawazo yangu binafsi: Tofauti kati ya masimulizi haya mawili ndiyo fundisho. Isaya 7:14 inasema YEYE (mwanamke) ataliita jina la mtoto Immanueli. Mathayo 1:23 inasema WATU ataliita jina la mtoto Emanueli. Katika masimulizi ya Isaya, mama mmoja anampa mtoto wake jina. Katika masimulizi ya Mathayo, kila mtu anampa Yesu jina. Mathayo pia anafanya jambo ambalo hakuna msomaji anayehitaji kubahatisha. Mathayo anasimama na kutafsiri jina hilo kwa ajili ya msomaji, ndani ya maandiko ya Injili ya Mathayo yenyewe. Hakuna msomaji wa karne yoyote anayeweza kukosa kuelewa maana ya jina Emanueli. Emanueli maana yake Mungu pamoja nasi. Mathayo pia hasemi kwamba kuzaliwa kwa Yesu kulimkumbusha tu Mathayo unabii wa Isaya. Mathayo anasema haya yote YALIFANYIKA ili unabii wa Isaya UTIMIZWE.)

F3. Luka 1:31 Tazama, utachukua mimba, nawe utamzaa mtoto mwanaume na utamwita jina lake Yesu. (32) Yeye atakuwa mkuu, naye ataitwa Mwana wa Aliye Juu Sana. Bwana Mungu atampa kiti cha enzi cha Daudi baba yake. (33) Ataimiliki nyumba ya Yakobo milele, na ufalme wake hautakuwa na mwisho.” (34) Maria akamuuliza huyo malaika, “Maadamu mimi ni bikira, jambo hili litawezekanaje?” (35) Malaika akamjibu, “Roho Mtakatifu atakujilia juu yako, nazo nguvu zake Yeye Aliye Juu Sana zitakufunika kama kivuli. Kwa hiyo mtoto atakayezaliwa atakuwa mtakatifu, naye ataitwa Mwana wa Mungu.

YATAKUWAJE HAYA, MAANA MIMI SIJUI MUME? → HIVYO KITAKACHOZALIWA KITAKUWA KITAKATIFU, KITAITWA MWANA WA MUNGU.

(Mawazo yangu binafsi: Swali la Mariamu katika Luka 1:34 ni swali la busara, na watu bado wanaliuliza. Jibu alilopewa si hoja. Ni tangazo la jambo ambalo Mungu alikuwa karibu kulifanya. Angalia kiti cha enzi kilichotajwa katika Luka 1:32: “kiti cha enzi cha Daudi baba yake.” Hicho ndicho kiti cha enzi kile kile ambacho Isaya 9:7 alisema mtoto huyo angeketi juu yake, na ndicho nyumba ile ile ya kifalme ambayo Zaburi 110 iliandikwa juu yake.)

G. NENO LILIFANYIKA MWILI — NA JINSI MTU ANAVYOMPATA KWA HALISI

G1. Yohana 1:1 Hapo mwanzo alikuwako Neno, huyo Neno alikuwa pamoja na Mungu, naye Neno alikuwa Mungu. **[G3056 logos]** (2) Tangu mwanzo huyo Neno alikuwa pamoja na Mungu. (3) Vitu vyote viliumbwa kwa yeye, wala pasipo yeye hakuna chochote kilichoumbwa ambacho kimeumbwa. (4) Ndani yake ndimo ulimokuwa uzima na huo uzima ulikuwa nuru ya watu.

HAPO MWANZO ALIKUWEPO NENO + NENO ALIKUWA NA MUNGU + NENO ALIKUWA MUNGU → VITU VYOTE VILIFANYWA KWA YEYE.

(Mawazo yangu binafsi: Yohana 1:1 inatoa kauli tatu katika mstari mmoja. Kila moja kati ya kauli hizo tatu inahitajika. Kauli ya kwanza ni “Neno alikuwako mwanzo.” Neno, jina la Mwana wa Mungu kabla hajachukua mwili wa kibinadamu, halikuwa na mwanzo. Kauli ya pili ni “Neno alikuwako kwa Mungu.” Neno si jina lingine tu la Mungu Baba, kwa sababu mtu hawezi kuwa pamoja na nafsi yake mwenyewe. Kauli ya tatu ni “Naye Neno alikuwa Mungu.” Neno si kiumbe cha

chini kinachosimama kando ya Mungu. Kuondoa kauli yoyote kati ya hizo tatu kunazalisha sentensi tofauti na ile aliyoiandika Yohana.)

G2. Yohana 1:14 Neno alifanyika mwili, akakaa miongoni mwetu, nasi tukauona utukufu wake, utukufu kama wa Mwana pekee atokaye kwa Baba, amejaa neema na kweli. **[G4637 skenoo ■]**

NENO ALIFANYIKA MWILI + AKAKAA KWETU → TUKAUONA UTUKUFU WAKE, UTUKUFU KAMA WA MWANA PEKEE ATOKAYE KWA BABA.

MTAZAMO TOFAUTI, TUKIO MOJA — hema jangwani, na hema la mwili

Kutoka 25:8 “Kisha uwaamuru wanitengenezee mahali patakatifu, nami nitakaa miongoni mwao.

KISHA UWAAMURU WANITENGENEZEE MAHALI PATAKATIFU → NAMI NITAKAA MIONGONI MWAO.

Yohana 1:14 Neno alifanyika mwili, akakaa miongoni mwetu, nasi tukauona utukufu wake, utukufu kama wa Mwana pekee atokaye kwa Baba, amejaa neema na kweli.

NENO ALIFANYIKA MWILI + AKAKAA MIONGONI MWETU.

(Mawazo yangu binafsi: Neno la Kigiriki ambalo Yohana analitumia kwa "kukaa" katika Yohana 1:14 ni skenoo (G4637). Skenoo ina maana ya kupiga hema na kuishi katika hema hiyo. Nyakati za kale, Mungu aliwaambia watu wa Israeli wajenge hema ili Mungu aweze kuishi kati yao, nao wakaijenga kwa ngozi, mbao, na dhahabu (Kutoka 25:8). Katika Yohana 1:14, picha hiyohiyo inarudi, lakini hema hiyo ni mwili wa binadamu. Hema jangwani lilikuwa picha ya mapema ya ukweli anaoueleza Yohana, ikielekeza mbele kwenye mwili wa Yesu Kristo. Agano Jipya linalitambulisha hema hilo kuwa kivuli, picha inayoelekeza kwa Yesu Kristo, tu baada ya kufunua kile ambacho kivuli hicho kilikuwa kikielekeza. Yohana anasema hivi wazi katika Yohana 1:14.)

G3. Wakolosai 1:15 Yeye ni mfano wa Mungu asiyeonekana, mzaliwa wa kwanza wa viumbe vyote. (16) Kwake yeye vitu vyote vilivyoko mbinguni na juu ya nchi viliumbwa: vitu vinavyoonekana na visivyonekana, viwe ni viti vya enzi au falme, au wenye mamlaka au watawala; vitu vyote viliumbwa na yeye na kwa ajili yake. (17) Yeye alikuwepo kabla ya vitu vyote, na katika yeye vitu vyote vinashikamana pamoja.

KWA YEYE VITU VYOTE VILIUMBWA + YEYE YUKO KABLA YA VITU VYOTE → KWA YEYE VITU VYOTE VYASIMAMA.

G4. Wakolosai 2:9 Maana ukamilifu wote wa Uungu umo ndani ya Kristo katika umbile la mwili wa kibinadamu (10) nanyi mmepewa ukamilifu ndani ya Kristo, ambaye ndiye mkuu juu ya kila enzi na kila mamlaka.

KATIKA YEYE UNAKAA UTIMILIFU WOTE WA MUNGU KWA JINSI YA KIMWILI → NANYI MMETIMILIKA KATIKA YEYE.

G5. JINSI UNAVYOMPATA — ALITUAMBIA MAHALI PA KUTAZAMA

Yohana 5:39 Ninyi mnachunguza Maandiko mkidhani ya kuwa ndani yake mna uzima wa milele, maandiko haya ndiyo yanayonishuhudia Mimi. (40) Lakini mnakataa kuja kwangu ili mpate uzima.

CHUNGUZA MAANDIKO → NDIYO YANAYONISHUHUDIA.

(Mawazo yangu binafsi: Yesu alisema haya katika Yohana 5:39-40 kwa watu waliozijua Maandiko vizuri zaidi kuliko karibu mtu yeyote aliyekuwa hai wakati huo. Waliweza kuyakariri. Yesu aliwaambia kwamba Maandiko yote waliyoyahifadhi moyoni yalikuwa yakimwelekeza yeye, na kwamba bado hawakutaka kumjia ili kupata uzima. Kujua maneno ya Maandiko si sawa na kumjua mtu ambaye maneno hayo yanamhusu. Hakuna mahali pengine pa kutafuta uzima. Yesu hakusema chunguzeni hisia zenu. Alisema chunguzeni maandiko.)

G6. Luka 24:25 Yesu akawaambia, “Ninyi ni wajinga kiasi gani, nanyi ni wazito mioyoni mwenu kuamini mambo yote yaliyonenwa na manabii! (26) Je, haikumpasa Kristo kuteswa kwa njia hiyo na kisha aingie katika utukufu wake?” (27) Naye akianzia na Sheria ya Mose na Manabii wote, akawafafanulia jinsi Maandiko yalivyosema kumhusu yeye.

NAYE AKIANZIA NA SHERIA YA MOSE NA MANABII WOTE → AKAWAFAFANULIA JINSI MAANDIKO YALIVYOSEMA KUMHUSU YEYE.

G7. Luka 24:32 Wakaulizana wao kwa wao, “Je, mioyo yetu haikuwakawaka kwa furaha ndani yetu alipokuwa anazungumza nasi njiani na kutufafanulia Maandiko?”

JE, MIOYO YETU HAIKUWAKA NDANI YETU, ALIPOKUWA AKITUFANULIA MAANDIKO?

G8. Luka 24:44 Akawaambia, “Haya ndiyo yale niliyowaambia nilipokuwa bado niko pamoja nanyi, kwamba yote yaliyoandikwa kunihusu mimi katika Sheria ya Mose, Manabii na Zaburi hayana budi kutimizwa.” (45) Ndipo akafungua fahamu zao ili waweze kuyaelewa Maandiko.

YAMPASA KUTIMIZWA MAMBO YOTE, YALIYOANDIKWA KATIKA TORATI YA MUSA, NA KATIKA MANABII, NA KATIKA ZABURI, KWA HABARI ZANGU → NDIPO ALIWAFUNULIA AKILI ZAO.

(Mawazo yangu binafsi: Luka 24:44-45 inatoa jibu la swali ambalo somo hili lote linauliza. Jibu hili linatoka kinywani mwa Yesu, baada ya Yesu kufufuka kutoka kaburini. Yesu alitaja sehemu tatu za Agano la Kale: sheria ya Musa, manabii, na zaburi. Sehemu hizi tatu pamoja ndizo Agano la Kale lote. Yesu alisema Agano lote la Kale lilikuwa na mambo ndani yake kumhusu yeye. Yesu hakusema kwamba sehemu tu ya Agano la Kale ndiyo iliyokuwa na mambo yanayomhusu. Kisha Yesu alifanya mambo mawili tofauti kwa ajili ya wanafunzi. Yesu aliifungua MAANDIKO kwa wanafunzi. Yesu aliifungua UFAHAMU wa wanafunzi. Mtu anahitaji mambo haya yote mawili. Mtu anaweza kushikilia Biblia nzima mikononi mwake na bado akahitaji Yesu afungue macho ya mtu huyo ili aone Yesu ndani ya Biblia. Soma Biblia. Mwombe Yesu akufungulie Biblia. Endelea kusoma Biblia.)

G9. 1 Yohana 1:1 Tunawajulisha lile lililokuwepo tangu mwanzo, lile tulilosikia, ambalo tumeliona kwa macho yetu, ambalo tumelitazama na kuligusa kwa mikono yetu, kuhusu Neno la uzima. (2) Uzima huo ulidhihirishwa; nasi tumeuona na kuushuhudia, nasi twawatangazia uzima wa milele, ambao ulikuwa pamoja na Baba, nao ukadhihirishwa kwetu. (3) Twawatangazia lile tuliloliona na kulisikia, ili nanyi mwe na ushirika nasi. Na ushirika wetu hasa ni pamoja na Baba na Mwanawe, Yesu Kristo.

TULISIKIA + TUKAONA KWA MACHO YETU + TULITAZAMA + MIKONO YETU ILIGUSA → UZIMA HUO WA MILELE, ULIOKUWA KWA BABA, NA ULIODHIHIRISHWA KWETU.

(Mawazo yangu binafsi: Yohana anataja hisi kwa makusudi katika 1 Yohana 1:1: kusikia, kuona, kutazama kwa makini, na kugusa kwa mikono yetu. Yohana hakuwa akielezea hisia au wazo. Yohana alikuwa akimwelezea mtu aliyekula naye milo. Katika sentensi hiyo hiyo, Yohana anamwita mtu huyo "uzima ule wa milele, uliokuwako kwa Baba." Mtu ambaye mitume waligusa kwa mikono yao ndiye mtu yuleyule aliyekuwako kwa Baba kabla ya mwanzo. Hilo ndilo dai lote la 1 Yohana 1:1-3. Yohana anasema kwamba yeye ni shahidi wa dai hili, si mtaalamu wa nadharia kuhusu dai hili.)

H. KWA NINI KIFO KILIPASWA KUWA HIVYO — DARAJA LA KURUDI KWA MUNGU

H1. TATIZO, LILIVYOELEZWA WAZI

Isaya 59:2 Lakini maovu yenu yamewatenga ninyi na Mungu wenu, dhambi zenu zimewaficha ninyi uso wake, ili asisikie.

LAKINI MAOVU YENU YAMEWATENGA NINYI NA MUNGU WENU.

Warumi 3:23 kwa kuwa wote wametenda dhambi na kupungukiwa na utukufu wa Mungu
KWA KUWA WOTE WAMETENDA DHAMBI NA KUPUNGUKIWA NA UTUKUFU WA MUNGU.

H2. KWA NINI DAMU, WALA SI KITU RAHISI ZAIDI

Waebrania 9:22 Kwa kweli sheria hudai kwamba, karibu kila kitu kitakaswe kwa damu, wala pasipo kumwaga damu, hakuna msamaha wa dhambi. **[G859 aphasis ■]**

WALA PASIPO KUMWAGA DAMU, HAKUNA MSAMAHA WA DHAMBI.

Mambo Ya Walawi 17:11 Kwa kuwa uhai wa kiumbe uko ndani ya damu, nami nimewapa hiyo damu ili mfanyie upatanisho kwa ajili yenu wenyewe juu ya madhabahu; damu ndiyo ifanyayo upatanisho kwa ajili ya maisha ya mtu.

KWA KUWA UHAI WA KIUMBE UKO NDANI YA DAMU → DAMU NDIYO IFANYAYO UPATANISHO KWA AJILI YA MAISHA YA MTU.

Waebrania 10:4 kwa sababu haiwezekani damu ya mafahali na mbuzi kuondoa dhambi.

KWA SABABU HAIWEZEKANI DAMU YA MAFAHALI NA MBUZI KUONDOA DHAMBI.

(Mawazo yangu binafsi: Weka mistari hii mitatu pamoja na mfumo mzima wa dhabihu za kale unajielezea wenyewe. Uzima uko katika damu. Dhambi inagharimu uzima. Nyakati za kale, dhabihu za wanyama zilitoa upatanisho (kifuniko cha muda kwa ajili ya dhambi kilichomrejesha mtu kwenye hali yake mbele za Mungu) siku baada ya siku, kwa mamia ya miaka. Waebrania inasema wazi kwamba dhabihu za wanyama hazikuweza kabisa kuondoa dhambi. Basi, dhabihu hizo

zote zilikuwa za nini? Zilikuwa zikiuweka wazi deni la dhambi kama halijalipwa. Zilikuwa ukumbusho mrefu, unaorudiwa, wa kila siku kwamba uzima ulikuwa unadaiwa, na zilishika ukumbusho huo mahali pake mpaka kifo hicho kimoja ambacho kingeweza kulipa deni la dhambi kikamilifu.)

H3. ALIVYOSHUKA CHINI KIASI GANI

Wafilipi 2:5 Kuweni na nia ile ile aliyokuwa nayo Kristo Yesu: (6) Yeye, ingawa alikuwa na asili ya Mungu hasa, hakuona kule kuwa sawa na Mungu kuwa kitu cha kushikilia (7) bali alijifanya si kitu, akachukua hali hasa na mtumwa, naye akazaliwa katika umbo la mwanadamu. (8) Naye akiwa na umbo la mwanadamu, alijinyenyekeza, akatii hata mauti: naam, mauti ya msalaba!

ALIPOKUWA YUKO KATIKA NAMNA YA MUNGU → AKATWAA NAMNA YA MTUMWA → AKATII HATA MAUTI, NAAM, MAUTI YA MSALABA.

(Mawazo yangu binafsi: Angalia mfululizo wa kushuka katika Wafilipi 2:6-8. Yesu alikuwa katika namna ya Mungu. Yesu alijifanya hana sifa. Yesu alitwaa namna ya mtumwa. Yesu alijifanya mfano wa wanadamu. Yesu alijinyenyekeza. Yesu alikuwa mtiifu. Yesu alikufa. Kisha Paulo aliongeza maneno mawili zaidi ambayo sentensi hiyo haikuyahitaji kwa uhalisi: "naam, hata mauti ya msalaba." Kusema tu kwamba Yesu alikufa hakukutosha kwa Paulo. Namna maalum ya kifo cha Yesu ni sehemu ya hoja ya Paulo.)

H4. GHARAMA HALISI ALIYOLIPA — ILISEMWA KABLA, NA KUSEMWA TENA BAADAYE

Isaya 50:6 Niliwapa mgongo wangu wale wanipigao, mashavu yangu wale wang'oao ndevu zangu; sikuuficha uso wangu kutokana na fedheha na kutemewa mate.

NILIWAPA MGONGO WANGU WALE WANIPIGAO → SIKUUFICHA USO WANGU KUTOKANA NA FEDHEHA NA KUTEMEWA MATE.

Zaburi 22:16 Mbwa wamenizunguka, kundi la watu waovu limenizingira, wametoboa mikono yangu na miguu yangu. (17) Naweza kuhesabu mifupa yangu yote, watu wananikodolea macho na kunisimanga. (18) Wanagawana nguo zangu wao kwa wao, na vazi langu wanalipigia kura.

WAMETOBOA MIKONO YANGU NA MIGUU YANGU → WANAGAWANA NGUO ZANGU WAO KWA WAO, NA VAZI LANGU WANALIPIGIA KURA.

Mathayo 27:35 Walipokwisha kumsulubisha wakagawana mavazi yake kwa kuyapigia kura. [Hili lilifanyika ili litimie lile neno lililonenwa na nabii, "Waligawa nguo zangu miongoni mwao na vazi langu wakalipigia kura."]

WALIMSULUBISHA, WAKAGAWANYA MAVAZI YAKE, WAKAPIGIA KURA → ILI YATIMIE.

Yohana 19:34 Badala yake mmoja wa wale askari akamchoma mkuki ubavuni na mara pakatoka damu na maji.

MKUKI ULICHOMA UBAVU WAKE → MARA IKATOKA DAMU NA MAJI.

(Mawazo yangu binafsi: Daudi aliandika kuhusu mikono na miguu iliyochomwa katika Zaburi 22. Daudi aliandika kuhusu askari waliogawana mavazi katika Zaburi 22. Daudi aliandika haya miaka elfu moja kabla ya mtu yeyote katika Israeli kuwahi kuona kusulubiwa. Daudi hakuwa akielezea kitu chochote kilichompata yeye binafsi. Mathayo aliandika karne nyingi baadaye, baada ya kusulubiwa kwa Yesu kutokea. Mathayo anaandika kwamba askari walifanya sawasawa na yale yaliyoelezwa katika Zaburi 22. Mathayo anaeleza kwa nini askari walifanya hivi: "ili litimie." Soma masimulizi hayo mawili pamoja. Daudi aliandika masimulizi yake akitazama mbele katika wakati, bila njia ya kujua kwamba kusulubiwa kungetokea. Mathayo aliandika masimulizi yake akitazama nyuma kwenye kusulubiwa, bila njia ya kukana kwamba kusulubiwa kulitokea.)

H5. KUSUDI LA KIFO HICHO — DARAJA, SI MSIBA

Warumi 5:8 Lakini Mungu anaudhihirisha upendo wake kwetu kwamba: Tulipokuwa tungali wenye dhambi, Kristo alikufa kwa ajili yetu. **[G2644 katallasso ■]** (9) Basi, kwa kuwa sasa tumehesabiwa haki kwa damu yake, si zaidi sana tutaokolewa kutoka ghadhabu ya Mungu kupitia kwake! (10) Kwa kuwa kama tulipokuwa adui wa Mungu tulipatanishwa naye kwa njia ya kifo cha Mwanawe, si zaidi sana tukiisha kupatanishwa, tutaokolewa kwa uzima wake.

WAKATI TULIPOKUWA BADO WENYE DHAMBI, KRISTO ALIKUFA KWA AJILI YETU → TULIPATANISHWA NA MUNGU KWA MAUTI YA MWANAWE.

2 Wakorintho 5:18 Haya yote yanatokana na Mungu, ambaye ametupatanisha sisi na nafsi yake kwa njia ya Yesu Kristo na kutupata sisi huduma ya upatanisho: **[G2643 katallage ■]** (19) Kwamba Mungu alikuwa ndani ya Kristo akiupatanisha ulimwengu na nafsi yake mwenyewe, akiwa hawahesabii watu dhambi zao. Naye ametukabidhi sisi ujumbe huu wa upatanisho. (20) Kwa hiyo sisi ni mabalozi wa Kristo, kana kwamba Mungu anawasihi kupitia kwa vinywa vyetu. Nasi twawaomba sana ninyi kwa niaba ya Kristo, mpatanishwe na Mungu. (21) Kwa maana Mungu alimfanya yeye asiye kuwa na dhambi kuwa dhambi kwa ajili yetu, ili sisi tupate kufanywa haki ya Mungu kwake yeye.

MUNGU ALIKUWA NDANI YA KRISTO, AKIUPATANISHA ULIMWENGU NAYE MWENYEWU → ALIMFANYA KUWA DHAMBI KWA AJILI YETU, YEYE ALIYEKUWA HAJUI DHAMBI.

1 Timotheo 2:5 Kwa maana kuna Mungu mmoja na mpatanishi mmoja kati ya Mungu na wanadamu, yaani mwanadamu Kristo Yesu (6) aliyejitoe mwenyewe kuwa fidia kwa ajili ya wanadamu wote: jambo hili lilishuhudiwa kwa wakati wake ufao.

MUNGU MMOJA + MPATANISHI MMOJA KATI YA MUNGU NA WANADAMU, MWANADAMU KRISTO YESU.

(Mawazo yangu binafsi: Mpatanishi (yule anayesimama kati ya pande mbili zilizotenganishwa ili kuzirudisha pande hizo mbili pamoja) lazima awe wa pande zote mbili kikamilifu, la sivyo hawezi kutumika kama mpatanishi. Angalia kile Warumi 1 Timotheo 2:5 inasema kuhusu mpatanishi: "mtu Kristo Yesu." Ni lazima awe mtu, la sivyo hawezi kusimama pale wanadamu wanaposimama na kufa kifo cha kibinadamu. Sasa angalia kile 2 Wakorintho 5:19 inasema kilikuwa kweli ndani ya kifo hicho: "Mungu alikuwa ndani ya Kristo." Naye lazima awe Mungu, la sivyo kifo chake ni kifo kingine tu cha mtu, kisichoweza kutoa wokovu (uokovu kutoka dhambini na adhabu ya dhambi) kwa mtu yeyote. Hii ndiyo sababu jibu la swali "Yesu ni nani" si suala la pembeni kwa wasomi peke yao. Fundisho lote la wokovu linategemea jibu hilo.)

H6. NYOKA JUU YA MTI — PICHA YA ZAMANI ALIYOJITUMIA MWENYEWU

Hesabu 21:8 Bwana akamwambia Mose, "Tengeneza nyoka wa shaba na umweke juu ya mti; yeyote aliyeumwa na nyoka anaweza kumtazama na akaishi tena." (9) Kwa hiyo Mose akatengeneza nyoka wa shaba na kumweka juu ya mti. Kisha wakati mtu yeyote aliumwa na nyoka, naye akamtazama yule nyoka wa shaba, aliishi.

KILA MTU ALIYEUMWA, ATAKAPOUTAZAMA, ATAISHI.

MTAZAMO TOFAUTI, TUKIO LILE LILE — mti jangwani, na msalaba mlimani

Yohana 3:14 Kama vile Mose alivyomwinua yule nyoka kule jangwani, vivyo hivyo Mwana wa Adamu hana budi kuinuliwa juu. (15) Ili kila mtu amwaminiye awe na uzima wa milele. (16) "Kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu hata akamtoa Mwanawe wa pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee, bali awe na uzima wa milele. (17) Kwa maana Mungu hakumtuma Mwanawe kuuhukumu ulimwengu, bali kupitia kwake ulimwengu upate kuokolewa.

KAMA MUSA ALIVYOMWINUA NYOKA JANGWANI, VIVYO HIVYO MWANA WA ADAMU HANA BUDI KUINULIWA → ILI KILA MTU AMWAMINIYE ASIPOTEE.

(Mawazo yangu binafsi: Uhusiano huu kati ya Hesabu 21 na Yohana 3 si uhusiano ambao uchunguzi huu umeubuni. Yesu alieleza uhusiano huu moja kwa moja na kwa sauti, kuhusu utambulisho wake mwenyewe. Watu waliokuwa wanakufa jangwani hawakuambiwa kujirekebisha, kuwa hodari, au kustahili kupata dawa. Waliambiwa WATAZAME kile Mungu alichokiweka juu mlingotini. Wale walioangalia waliishi. Sasa unganisha matukio hayo mawili pamoja na uangalie sehemu ya ajabu. Nyoka wa shaba aliyewekwa juu mlingotini alifanana kabisa na kile kitu kilichokuwa kinawaua watu waliokitazama. Paulo anaeleza kweli ya ajabu inayofanana kuhusu msalaba, akisema Yesu ALIFANYWA kuwa dhambi kwa ajili yetu, ingawa hakujua dhambi (2 Wakorintho 5:21). Dawa iliwekwa juu katika umbo lilile la laana.)

I. BABA MWENYEWU ANAMWITA MWANA "MUNGU" NA "BWANA"

I1. Waebrania 1:1 Zamani Mungu alisema na baba zetu kwa njia ya manabii mara nyingi na kwa njia mbalimbali (2) lakini katika siku hizi za mwisho anasema nasi kwa njia ya Mwanawe, ambaye amemweka kuwa mrithi wa vitu vyote, na ambaye kupitia kwake aliumba ulimwengu. (3) Mwana ni mng'ao wa utukufu wa Mungu na mfano halisi wa nafsi yake, akivihifadhi vitu vyote kwa neno lake

lenye uweza. Akiisha kufanya utakaso kwa ajili ya dhambi, aliketi mkono wa kuume wa Aliye Mkuu huko mbinguni.

AMESEMA NASI KATIKA MWANA WAKE + AMBAYE KWA YEYE ALIUFANYA ULIMWENGU → MNG'AO WA UTUKUFU WAKE, NA CHAPA ILIYO HALISI YA NAFSI YAKE.

I2. Waebrania 1:5 Kwa maana ni malaika yupi ambaye wakati wowote Mungu alipata kumwambia, “Wewe ni Mwanangu; leo mimi nimekuzaa?” Au tena, “Mimi nitakuwa Baba yake, naye atakuwa Mwanangu?” **[G4416 prototokos ■]** (6) Tena, Mungu amletapo mzaliwa wake wa kwanza ulimwenguni, anasema, “Malaika wote wa Mungu na wamsujudu.”

KWA MAANA NI MALAIKA YUPI AMBAYE WAKATI WOWOTE MUNGU ALIPATA KUMWAMBIA? → MALAIKA WOTE WA MUNGU NA WAMSUJUDU.

(Mawazo yangu binafsi: Sura nzima ya kwanza ya kitabu cha Waebrania inatoa hoja moja ndefu. Hoja hiyo ni kwamba Mwana si malaika na hakuwahi kuwa malaika. Jambo hili linafaa kuangaliwa katika somo ambalo limetumia kurasa nyingi hivi karibuni juu ya kiumbe aitwaye "malaika wa BWANA." Neno la Kiebrania malak linataja jukumu la ujumbe. Mwana wa Mungu mwenyewe alilitekeleza jukumu hilo nyakati fulani katika Agano la Kale. Lakini mwandishi wa kitabu cha Waebrania hataki mtu yeyote amweke Mwana miongoni mwa malaika walioumbwa. Malaika wanaamriwa kumwabudu Mwana.)

I3. Waebrania 1:8 Lakini kwa habari za Mwana asema, “Kiti chako cha enzi, Ee Mungu, kitadumu milele na milele, nayo haki itakuwa fimbo ya utawala ya ufalme wako. (9) Umependa haki na kuchukia uovu; kwa hiyo Mungu, Mungu wako, amekuweka juu ya wenzako kwa kukupaka mafuta ya furaha.” (10) Pia asema, “Hapo mwanzo, Ee Bwana, uliweka misingi ya dunia, nazo mbingu ni kazi ya mikono yako. (11) Hizo zitatoweka, lakini wewe utadumu; zote zitachakaa kama vazi. (12) Utazikung’utakung’uta kama joho, nazo zitachakaa kama vazi. Lakini wewe hubadiliki, nayo miaka yako haikomi kamwe.”

KWA HABARI YA MWANA ASEMA, KITI CHAKO CHA ENZI, EE MUNGU, NI CHA MILELE NA MILELE → WEWE, BWANA, HAPO MWANZO ULIWEKA MISINGI YA NCHI.

(Mawazo yangu binafsi: Soma tena maneno matano ya kwanza ya Waebrania 1:8: "Bali kwa Mwana anena." Hilo si maoni ya mwandishi wa kitabu cha Waebrania kuhusu Yesu. Linarekodi Mungu Baba akizungumza moja kwa moja na Mwana. Baba anamwita Mwana "Ee Mungu," kisha anamwita Mwana "Bwana," kisha anamsifia Mwana kwa kuumba dunia na mbingu. Iwapo mtu anataka kuhoji kwamba Mwana hajapata kuitwa Mungu katika Maandiko, mtu huyo lazima ashughulikie mstari huu, ambapo Baba anamwita Mwana Mungu.)

MTAZAMO TOFAUTI, TUKIO MOJA — wimbo ulioandikwa kwa ajili ya mfalme, na Baba akiukariri kwa Mwanawe

Zaburi 45:6 Ee Mungu, kiti chako cha enzi kitadumu milele na milele, fimbo ya utawala wa haki itakuwa fimbo ya utawala wa ufalme wako. (7) Unaipenda haki na kuchukia uovu; kwa hiyo Mungu, Mungu wako, amekuweka juu ya wenzako, kwa kukupaka mafuta ya furaha.

EE MUNGU, KITI CHAKO CHA ENZI KITADUMU MILELE NA MILELE → KWA HIYO MUNGU, MUNGU WAKO, AMEKUWEKA JUU YA WENZAKO, KWA KUKUPAKA MAFUTA YA FURAHA.

Zaburi 102:25 Hapo mwanzo uliweka misingi ya dunia, nazo mbingu ni kazi ya mikono yako. (26) Hizi zitatoweka, lakini wewe utadumu, zote zitachakaa kama vazi. Utazibadilisha kama nguo nazo zitaondoshwa. (27) Lakini wewe, U yeye yule, nayo miaka yako haikomi kamwe.

HAPO MWANZO ULIWEKA MISINGI YA DUNIA → U YEYE YULE, NAYO MIAKA YAKO HAIKOMI KAMWE.

(Mawazo yangu binafsi: Hapa ni mahali ambapo kusoma vifungu viwili kwa kulinganisha kunafanya kazi ya kweli. Zaburi 45 ni wimbo wa harusi. Zaburi 102 ni maombi ya mtu aliye katika taabu. Katika Zaburi 102, maneno hayo yanaelekezwa kwa BWANA, Mungu wa Israeli, aliyeumba dunia. Zaburi zote mbili ziliandikwa karne nyingi kabla ya kuzaliwa kwa Yesu huko Bethlehemu. Waebrania 1 inanukuu zaburi zote mbili. Waebrania 1 inaonyesha zaburi zote mbili kama maneno ya Mungu Baba. Waebrania 1 inazitumia zaburi zote mbili kwa Mwana. Angalia tofauti ndogo za maneno kati ya zaburi za asili na manukuu yaliyo katika Waebrania 1. Biblia haifichi tofauti hizo ndogo, na somo hili nalo halizifichi. Kisichobadilika kati ya zaburi na Waebrania 1 ni utambulisho wa yule mtu ambaye maneno hayo yanamhusu.)

J. BWANA ALIMWAMBIA BWANA WANGU — MSTARI ULIOMALIZA MJADALA

J1. Zaburi 110:1 Bwana amwambia Bwana wangu: “Keti mkono wangu wa kuume, mpaka nitakapowafanya adui zako kuwa mahali pa kuweka miguu yako.” **[H113 adown ■] [H3068 Yehovah ■]**
(2) Bwana ataeneza fimbo yako ya utawala yenye nguvu kutoka Sayuni; utatawala katikati ya adui zako.
BWANA AMWAMBIA BWANA WANGU: “KETI MKONO WANGU WA KUUME → MPAKA NITAKAPOWAFANYA ADUI ZAKO KUWA MAHALI PA KUWEKA MIGUU YAKO.

(Mawazo yangu binafsi: Mstari huu mmoja katika Zaburi 110:1 unabeba maana zaidi kuliko inavyoonekana kwa usomaji wa mara ya kwanza. Katika Kiingereza, maneno yote mawili yameandikwa "Lord." Kiashiria pekee cha tofauti ni matumizi ya herufi kubwa. Neno la kwanza limeandikwa kwa herufi kubwa zote, LORD. Neno la pili halijaandikwa kwa herufi kubwa zote. Chini ya Kiingereza, haya ni maneno mawili tofauti ya Kiebrania. Neno la kwanza la Kiebrania ni jina la agano la Mungu, Yehovah (H3068). Herufi kubwa katika KJV zinamaanisha kila wakati kwamba neno la Kiebrania lililo chini yake ni Yehovah. Neno la pili la Kiebrania ni adown (H113), neno linalomaanisha bwana au mtawala. Umbo la adown linalotumika hapa linasomeka "Bwana wangu." Daudi, akiandika zaburi hii, anarekodi Mungu akizungumza na mtu ambaye Daudi anamwita Bwana wake mwenyewe. Sasa fikiria swali hilo dhahiri. Daudi alikuwa mfalme wa Israeli. Bwana wake alikuwa nani? Jibu linakuwa la ajabu zaidi utakapokumbuka kwamba Mungu aliahidi kwamba Kristo angetokea katika familia ya Daudi mwenyewe, vizazi baadaye. Mtu kwa kawaida hamwiti mjukuu wake wa vitukuu "Bwana wangu.")

J2. YEYE MWENYEWEE ALIWAULIZA KUHUSU HILO, NA HAKUNA MTU ALIYEWEZA KUJIBU

Mathayo 22:41 Wakati Mafarisayo walikuwa wamekusanyika pamoja, Yesu akawauliza (42) “Mnaonaje kuhusu Kristo? Yeye ni mwana wa nani?” Wakamjibu, “Yeye ni mwana wa Daudi.” (43) Akawaambia, “Inakuwaje basi kwamba Daudi, akinena kwa kuongozwa na Roho, anamwita Kristo ‘Bwana’? Kwa maana asema (44) “ ‘Bwana alimwambia Bwana wangu: “Keti mkono wangu wa kuume, hadi nitakapowaweka adui zako chini ya miguu yako.” ’ (45) Kama basi Daudi anamwita yeye ‘Bwana,’ awezaje kuwa mwanawe?” (46) Hakuna mtu aliyeweza kumjibu Yesu neno. Tena tangu siku hiyo hakuna aliyethubutu kumuuliza tena maswali.

BASI IKIWA DAUDI ANAMWITA BWANA, AWAJE NI MWANAWE? → WALA HAKUNA MTU ALIYEWEZA KUMJIBU NENO.

(Mawazo yangu binafsi: Yesu hakuwaeleza Mafarisayo jibu la swali lake mwenyewe katika Mathayo 22:41-46. Aliuliza na akaliacha bila jibu. Linabaki bila jibu hata sasa, na bado lina jibu moja tu linalofaa. Kristo ni mwana wa Daudi kwa mwili, na Bwana wa Daudi kwa kile alichokuwa kabla Daudi hajazaliwa.)

J3. PETRO ALITUMIA MSTARI HUOHUO SIKU KANISA LILIPOANZA

Matendo Ya Mitume 2:32 Mungu alimfufua huyu Yesu na sisi sote ni mashahidi wa jambo hilo. (33) Basi ikiwa yeye ametukuzwa kwa mkono wa kuume wa Mungu, amepokea kutoka kwa Baba ahadi ya Roho Mtakatifu, naye amemimina kile mnachoona sasa na kusikia. (34) Kwa kuwa Daudi hakupaa kwenda mbinguni, lakini anasema, “ ‘Bwana alimwambia Bwana wangu: “Keti mkono wangu wa kuume (35) hadi nitakapowaweka adui zako chini ya miguu yako.” ’ (36) “Kwa hiyo Israeli wote na wajue jambo hili kwa uhakika kwamba: Mungu amemfanya huyu Yesu, ambaye ninyi mlimsulubisha, kuwa Bwana na Kristo.”

DAUDI HAKUPAA MBINGUNI → MUNGU AMEMFANYA YESU HUYO, AMBAYE NINYI MLIMSULUBISHA, KUWA BWANA NA KRISTO.

(Mawazo yangu binafsi: Hoja ya Petro katika Matendo 2:29-36 ni fupi. Hoja ya Petro haihitaji ujanja wowote. Daudi aliandika kuhusu mtu fulani anayeketi mkono wa kuume wa Mungu. Daudi hakuwahi kupanda kwenda kuketi mkono wa kuume wa Mungu. Mtu angeweza kwenda na kuangalia kaburi la Daudi, Petro anasema mistari michache mapema. Zaburi hiyo kwa hiyo haikuwa kuhusu Daudi. Petro kisha anamtaja mtu ambaye zaburi hiyo ilikuwa juu yake. Petro anamtaja mtu huyu bila upole wowote: "huyu Yesu mliyemsulubisha." Petro anamwita mtu huyu "Bwana na Kristo.")

J4. ZABURI ILE ILE INASEMA JAMBO MOJA ZAIDI — NA WAEBRANIA WANAJENGA HOJA NZIMA JUU YAKE

Zaburi 110:4 Bwana ameapa, naye hatabadilisha mawazo yake: “Wewe ni kuhani milele, kwa mfano wa Melkizedeki.”

BWANA AMEAPA, NAYE HATABADILISHA MAWAZO YAKE → WEWE NI KUHANI MILELE, KWA MFANO WA MELKIZEDEKI.

Waebrania 5:5 Pia Kristo hakujitwalia utukufu yeye mwenyewe wa kuwa Kuhani Mkuu, bali Mungu alimwambia, “Wewe ni Mwanangu; leo mimi nimekuzaa.” (6) Pia mahali pengine asema, “Wewe ni kuhani milele, kwa mfano wa Melkizedeki.”

PIA KRISTO HAKUJITWALIA UTUKUFU YEYE MWENYEWE WA KUWA KUHANI MKUU → WEWE NI KUHANI MILELE, KWA MFANO WA MELKIZEDEKI.

Waebrania 7:3 Hana Baba wala mama, hana ukoo, hana mwanzo wala mwisho wa siku zake. Kama Mwana wa Mungu, yeye adumu akiwa kuhani milele.

WALA MWANZO WA SIKU, WALA MWISHO WA UZIMA → ADUMU KUWA KUHANI SIKUZOTE.

Waebrania 7:24 Lakini kwa sababu Yesu anaishi milele, anao ukuhani wa kudumu. (25) Kwa hiyo anaweza kuwaokoa kabisa wale wanaomjia Mungu kupitia kwake, kwa sababu yeye adumu daima kuomba kwa ajili yao.

YEYE ADUMU HATA MILELE, NA ANA UKUHANI USIOBADILIKA → ANAWEZA KUWAOKOA HATA MWISHO.

(Mawazo yangu binafsi: Zaburi fupi moja ina mengi sana ndani yake. Zaburi ya 110 inamtaja mtu ambaye Daudi anamwita Bwana wake, aliyeketi mkono wa kuume wa Mungu. Zaburi ya 110 inamtaja mfalme anayetawala kutoka Sayuni. Zaburi ya 110 inamtaja kuhani wa milele, wa daraja la kale zaidi kuliko ukuhani wa Israeli, aliyeapiwa na Mungu kwa kiapo ambacho Mungu hatakirudisha nyuma. Katika Israeli ya kale, sheria iliweka wadhifa wa mfalme na wadhifa wa kuhani kwa kutengana. Mtu hakuruhusiwa kushika nyadhifa zote mbili chini ya sheria hiyo. Zaburi ya 110 inampa mtu mmoja nyadhifa zote mbili. Kitabu cha Waebrania kinatumia sura kadhaa kueleza ni nani huyo mtu.)

K. KUFUFULIWA KUTOKA KABURINI — NA KUISHI NDANI YAKO

K1. UKWELI WENYEWE, NA JINSI ULIVYOPOKELEWA

1 Wakorintho 15:3 Kwa maana yale niliyopokea ndiyo niliyowapa ninyi, kama yenye umuhimu wa kwanza: Kwamba Kristo alikufa kwa ajili ya dhambi zetu, kama yasemavyo Maandiko (4) ya kuwa alizikwa na alifufuliwa siku ya tatu, kama yasemavyo Maandiko

KRISTO ALIKUFA KWA AJILI YA DHAMBI ZETU KULINGANA NA MAANDIKO + ALIZIKWA + ALIFUFUKA SIKU YA TATU.

1 Wakorintho 15:20 Lakini kweli Kristo amefufuliwa kutoka kwa wafu, tunda la kwanza la wale wote waliolala.

KRISTO AMEFUFUKA KUTOKA KWA WAFU, NA AMEKUWA LIMBUKO LA WALIOLALA.

K2. UFUFUO ULITHIBITISHA NINI KUHUSU YEYE

Warumi 1:3 yaani, Injili inayomhusu Mwanawe, yeye ambaye kwa uzao wa mwili alikuwa mzao wa Daudi (4) na ambaye kwa uwezo wa Roho wa utakatifu alidhihirishwa kuwa Mwana wa Mungu kwa ufufuo wake kutoka kwa wafu, yaani, Yesu Kristo, Bwana wetu.

ALIYEFANYIKA MZAO WA DAUDI KWA JINSI YA MWILI → ALIYEDHIHIRISHWA KUWA MWANA WA MUNGU KWA UWEZO, KWA UFUFUO WA WAFU.

(Mawazo yangu binafsi: Paulo anaweka nusu zote mbili za jibu katika sentensi moja tena, kwa mpangilio, katika Warumi 1:3-4. Yesu alitoka katika familia ya Daudi, kimwili. Yesu alitangazwa kuwa Mwana wa Mungu kwa nguvu, kwa kufufuka kaburini. Mtu yeyote anaweza kudai kuwa Mwana wa Mungu. Yesu peke yake ndiye ambaye dai hilo limewahi kuthibitishwa kwa kufufuka kutoka wafu.)

K3. AGANO LA KALE LILISEMA KWANZA

Zaburi 16:10 kwa maana hutaniacha kaburini, wala hutamwacha Mtakatifu Wako kuona uharibifu. (11) Umenijulisha njia ya uzima; utanijaza na furaha mbele zako, pamoja na furaha za milele katika mkono wako wa kuume.

KWA MAANA HUTANIACHA KABURINI → WALA HUTAMWACHA MTAKATIFU WAKO KUONA UHARIBIFU.

Matendo Ya Mitume 2:29 “Ndugu zangu Waisraeli, nataka niwaambie kwa uhakika kwamba baba yetu Daudi alikufa na kuzikwa, nalo kaburi lake lipo hapa mpaka leo. (30) Lakini alikuwa nabii na alijua ya kuwa Mungu alikuwa amemwahidi kwa kiapo kwamba angemweka mmoja wa wazao wake penye kiti

chake cha enzi. (31) Daudi, akiona mambo yaliyoko mbele, akanena juu ya kufufuka kwa Kristo, kwamba hakuachwa kaburini, wala mwili wake haukuona uharibifu.

DAUDI ALIKUFA AKAZIKWA → KWA KUONA HAYO TANGU ZAMANI, ALINENA HABARI ZA KUFUFUKA KWAKE KRISTO.

K4. NA SASA — ANAISHI KATIKA WATU ALIOWAOKOA

Warumi 8:11 Nanyi ikiwa Roho wa Mungu aliyemfufua Yesu kutoka kwa wafu anakaa ndani yenu, yeye aliyemfufua Kristo Yesu kutoka kwa wafu ataihuisha pia miili yenu ambayo hufa, kwa njia ya Roho wake akaaye ndani yenu.

ROHO YAKE YEYE ALIYEMFUFUA YESU KATIKA WAFU AKIKAA NDANI YENU → ATAIHUISHA NA MIILI YENU ILIYO KATIKA HALI YA KUFA.

Wagalatia 2:20 Nimesulubiwa pamoja na Kristo, wala si mimi tena ninayeishi, bali Kristo ndiye aishiye ndani yangu. Uhai nilio nao sasa katika mwili, ninaishi kwa imani ya Mwana wa Mungu, aliyenipenda na kujitoa kwa ajili yangu.

NIMESULUBIWA PAMOJA NA KRISTO → SI MIMI, BALI KRISTO ANAISHI NDANI YANGU.

Wakolosai 1:27 Kwao, Mungu amechagua kujulisha miongoni mwa watu wa Mataifa utukufu wa utajiri wa siri hii, ambayo ni Kristo ndani yenu, tumaini la utukufu. **[G3466 musterion ■]**

SIRI HII = KRISTO NDANI YENU, TUMAINI LA UTUKUFU.

Yohana 14:23 Yesu akamjibu, “Mtu yeyote akinipenda atalishika neno langu na Baba yangu atampenda, nasi tutakuja kwake na kufanya makao yetu kwake.

MTU AKINIPENDA, ATALISHIKA NENO LANGU → TUTAKUJA KWAKE, NA KUFANYA MAKAO KWAKE.

(Mawazo yangu binafsi: Fuata mstari mzima wa somo hili hadi mwisho wake. Yesu alikuwa pamoja na Baba kabla ya kitu chochote kuumbwa. Yesu alionekana kwa watu katika Agano la Kale, na watu hao waliishi. Yesu alizaliwa na mwanamke katika mji mdogo. Yesu aliuawa juu ya kilima, juu ya mti, nje ya mji. Yesu alitoka kaburini. Biblia sasa inasema Yesu anaishi NDANI ya watu. Hitimisho hili ndilo ambalo somo hili limekuwa likilenga wakati wote. Lengo la somo hili halikuwa kamwe kushinda hoja kuhusu Yesu ni nani. Lengo la somo hili ni kwamba yeye aliye haya yote anataka kuishi ndani yako. Zingatia pia Yohana 14:23: "tutakuja." Sauti ya wingi iliyofungua Biblia katika Mwanzo 1:26 bado ipo hapa.)

L. ANARUDI — NA UCHAGUZI UNAODUMU MILELE

L1. ANAKUJA, NA KILA JICHO LITAMWONA

Matendo Ya Mitume 1:9 Baada ya kusema mambo haya, walipokuwa wanatazama, akachukuliwa juu mbinguni mbele ya macho yao na wingu likampokea wasimwone tena. (10) Walipokuwa bado wakikaza macho yao kuelekea juu alipokuwa akienda zake Mbinguni, tazama ghafula, wanaume wawili waliovaa mavazi meupe wakasimama karibu nao (11) wakasema, “Enyi watu wa Galilaya, mbona mnasimama mkitazama juu angani? Huyu Yesu aliyechukuliwa kutoka kwenu kwenda Mbinguni, atarudi tena jinsi iyo hiyo mlivyomwona akienda zake Mbinguni.”

HUYU YESU ALIYECHUKULIWA KUTOKA KWENU KWENDA MBINGUNI, ATARUDI TENA JINSI IYO HIYO MLIVYOMWONA AKIENDA ZAKE MBINGUNI.

Ufunuo 1:7 Tazama! Anakuja na mawingu, na kila jicho litamwona, hata wale waliomchoma; na makabila yote duniani yataomboleza kwa sababu yake. Naam, ndivyo itakavyokuwa! Amen.

KILA JICHO LITAMWONA + NAO WALIOMCHOMA PIA.

L2. 2 Wathesalonike 1:7 na kuwapa ninyi mnaoteseka raha pamoja na sisi, wakati Bwana Yesu atakapodhihirishwa kutoka mbinguni katika mwali wa moto pamoja na malaika wake wenye nguvu. **[G1557 ekdikesis ■]** (8) Atawaadhibu wale wasiomjua Mungu na ambao hawakuitii Injili ya Bwana wetu Yesu. (9) Wataadhibiwa kwa uangamivu wa milele na kutengwa na uso wa Bwana na utukufu wa uweza wake (10) siku hiyo atakapokuja kutukuzwa katika watakatifu wake na kustaajabiwa miongoni mwa wote walioamini. Ninyi pia mtakuwa miongoni mwa hawa kwa sababu mliamini ushuhuda wetu kwenu.

KATIKA MWALI WA MOTO AKIWALIPIZA KISASI WAO WASIOMJUA MUNGU, NA WASIOITII INJILI → ATAKAPOKUJA ILI ATUKUZWE KATIKA WATAKATIFU WAKE.

(Mawazo yangu binafsi: Soma 2 Wathesalonike 1:8 pole pole. 2 Wathesalonike 1:8 inataja makundi mawili, si kundi moja. Kundi la kwanza HALIMJUI Mungu. Kundi la pili HALIUTII injili. Kujua na kutii vinatajwa pamoja katika mstari uleule. Angalia pia 2 Wathesalonike 1:10, ambao ni sehemu ya sentensi ileile. Kuja kule huko kwa Yesu ambako ni moto kwa kundi moja ni utukufu kwa kundi lingine. Hili ni tukio moja tu. Ni upande gani wa tukio hilo mtu atakuwa nao ndilo linaloamuliwa sasa, si baadaye.)

L3. Ufunuo 19:11 Kisha nikaona mbingu imefunguka na hapo mbele yangu akiwepo farasi mweupe, ambaye yeye aliyempanda aliitwa Mwaminifu na Kweli. Yeye huhukumu kwa haki na kufanya vita. (12) Macho yake ni kama miali ya moto na juu ya kichwa chake kuna taji nyingi. Ana jina lililoandikwa ambalo hakuna mtu yeyote anayelijua isipokuwa yeye mwenyewe. (13) Amevaa joho lililochoviwa katika damu, na jina lake ni “Neno la Mungu.”

YEYE ALIEKALIA JUU YAKE ALIITWA MWAMINIFU NA WA KWELI → JINA LAKE LAITWA NENO LA MUNGU.

Ufunuo 19:16 Kwenye joho lake na paja lake pameandikwa jina hili: Mfalme wa wafalme, na Bwana wa mabwana.

MFALME WA WAFALME, NA BWANA WA MABWANA.

(Mawazo yangu binafsi: Angalia mstari mmoja mdogo katika Ufunuo 19:12. Yesu alikuwa na jina lililoandikwa ambalo hakuna mtu aliyelijua, ila yeye pekee yake ndiye aliyelijua jina hilo. Majina ambayo funzo hili LIMEPEWA yanaonekana katika kifungu hicho hicho. Majina hayo ni Mwaminifu na Wa-Kweli. Neno la Mungu. Mfalme wa wafalme, na Bwana wa mabwana.)

L4. VITABU KUFUNGULIWA

Ufunuo 20:11 Kisha nikaona kiti kikubwa cheupe cha enzi pamoja na yeye aliyeketi juu yake. Dunia na mbingu zikaukimbia uso wake wala mahali pao hapakuonekana. (12) Nami nikawaona wafu wakubwa na wadogo, wakiwa wamesimama mbele ya hicho kiti cha enzi na vitabu vikafunguliwa. Pia kitabu kingine kikafunguliwa ambacho ni kitabu cha uzima. Hao wafu wakahukumiwa sawasawa na matendo yao kama yalivyoandikwa ndani ya hivyo vitabu. (13) Bahari ikawatoa wafu waliokuwamo ndani yake, nayo mauti na Kuzimu zikawatoa wafu waliokuwamo ndani yake. Kila mtu akahukumiwa kulingana na yale aliyoyatenda. (14) Kisha mauti na Kuzimu zikatupwa katika ziwa la moto. Hii ndio mauti ya pili, yaani, hilo ziwa la moto. (15) Iwapo mtu jina lake halikuonekana katika kile kitabu cha uzima, alitupwa ndani ya lile ziwa la moto.

VITABU VILIFUNGULIWA + KITABU KINGINE KILIFUNGULIWA, AMBACHO NI KITABU CHA UZIMA → YEYOTE ASIYEONEKANA AMEANDIKWA KATIKA KITABU CHA UZIMA ALITUPWA KATIKA ZIWA LA MOTO.

(Mawazo yangu binafsi: Aina mbili za vitabu zinaonekana kwenye kiti cha enzi katika Ufunuo 20:12. Aina moja ya kitabu inaandika yale watu waliyoyafanya. Aina nyingine ya kitabu inaandika majina, kinachoitwa kitabu cha uzima. Ufunuo 20:12 hauseri kwamba mtu yeyote aliokolewa kwa yale yaliyoandikwa katika vitabu vya matendo. Ufunuo 20:15 inasema kwamba jambo pekee lililoamua matokeo ni kama jina la mtu liliandikwa katika kitabu cha uzima.)

L5. CHAGUO, LILIVYOSEMWA KWA UWAZI KAMA BIBLIA INAVYOSEMA JAMBO LOLOTE

Yohana 3:18 Yeyote amwaminiye hahukumiwi, lakini asiyeamini amekwisha kuhukumiwa, kwa sababu hakuliamini jina la Mwana pekee wa Mungu.

LAKINI ASIYEAMINI AMEKWISHA KUHUKUMIWA.

Yohana 3:36 Yeyote anayemwamini Mwana ana uzima wa milele, lakini yeye asiyemwamini Mwana hataua uzima, bali ghadhabu ya Mungu itakuwa juu yake.”

YEYOTE ANAYEMWAMINI MWANA ANA UZIMA WA MILELE.

Warumi 6:23 Kwa maana mshahara wa dhambi ni mauti, bali karama ya Mungu ni uzima wa milele katika Kristo Yesu Bwana wetu.

KWA MAANA MSHAHARA WA DHAMBI NI MAUTI → BALI KARAMA YA MUNGU NI UZIMA WA MILELE KATIKA KRISTO YESU BWANA WETU.

(Mawazo yangu binafsi: Warumi 6:23 ni mstari wa kati wa somo hili lote. Warumi 6:23 ni sentensi fupi moja yenye sehemu mbili. Dhambi ina malipo yanayodaiwa kwa ajili yake, na malipo hayo ni mauti. Malipo hayo hulipwa kwa njia mojawapo kati ya njia mbili. Ama mtu hulipa malipo hayo mwenyewe, milele, au mtu hupokea kile ambacho Yesu tayari alilipa, kama zawadi. Hiyo ndiyo chaguo lote. Hakuna mtu anayeepuka kufanya chaguo hilo, kwa sababu kutochagua ni sawa na kuchagua njia ya kwanza. Kila kitu katika somo hili, kuanzia "na tumfanye mtu" katika Mwanzo 1:26 hadi kwenye kiti cha enzi katika Ufunuo 20, kimekuwa kikijenga kuelekea uamuzi huo mmoja. Bado kuna muda wa kufanya uamuzi huo. Yesu bado anaita.)

L6. Matendo Ya Mitume 4:12 Wala hakuna wokovu katika mwingine awaye yote, kwa maana hakuna jina jingine chini ya mbingu walilopewa wanadamu litupasalo sisi kuokolewa kwalo.”

WALA HAKUNA WOKOVU KATIKA MWINGINE AWAYE YOTE → KWA MAANA HAKUNA JINA JINGINE CHINI YA MBINGU WALILOPEWA WANADAMU LITUPASALO SISI KUOKOLEWA KWALO.

KUFUNGA

Ufunuo 22:17 Roho na bibi arusi wanasema, “Njoo!” Naye asikiaye na aseme, “Njoo!” Yeyote mwenye kiu na aje, na kila anayetaka na anywe maji ya uzima bure.

ROHO NA BIBI ARUSI WANASEMA, “NJOO → NA KILA ANAYETAKA NA ANYWE MAJI YA UZIMA BURE.

Yohana 3:17 Kwa maana Mungu hakumtuma Mwanawe kuuhukumu ulimwengu, bali kupitia kwake ulimwengu upate kuokolewa.

KWA MAANA MUNGU HAKUMTUMA MWANAVE KUUHUKUMU ULIMWENGU → BALI KUPITIA KWAKE ULIMWENGU UPATE KUOKOLEWA.

(Mawazo yangu binafsi: Mwaliko wa mwisho katika Biblia haugharimu chochote, na unatolewa kwa mtu yeyote. Neno linalotumika ni “yeyote.” Neno hilo halimwachi mtu yeyote nje, kwa makusudi. Halimwachi nje mtu mbaya zaidi anayesoma somo hili, wala mtu ambaye tayari amekuwa akikataa kwa miaka mingi. Yesu, ambaye ni hivi vyote, ndiye anayesema Njoo. Yote ambayo mtu anahitaji kufanya ni kuja na kuchukua maji ya uzima.)

JARIBIO LA MAZOEZI

Mwanzo 1:26 — Mungu akasema, Haya, tumfanye mtu kwa mfano wetu:

- a) kwa mfano wetu
- b) tazama, ilikuwa nzuri sana
- c) kwa mfano wa Mungu alimwumba yeye

2. Isaya 7:14 — Tazama, bikira atachukua mimba, atazaa mtoto mwanamume:

- a) nawe utamwita jina lake YESU
- b) na ataitwa jina lake Imanueli
- c) nao watamwita jina lake Imanueli

Waamuzi 13:22 — Manoa akamwambia mkewe, Hakika tutakufa:

- a) kwa sababu mimi ni mtu mwenye midomo michafu
- b) kwa kuwa mahali unaposimama ni patakatifu
- c) kwa sababu tumemwona Mungu

4. Zaburi 110:1 — BWANA alimwambia Bwana wangu: Uketi mkono wangu wa kuume:

- a) hata niwaweke adui zako kuwa chini ya miguu yako
- b) tawala katikati ya adui zako
- c) hata nitakapoifanya adui zako kuwa mahali pa kuwekea miguu yako

Waebrania 1:8 — Lakini kwa habari ya Mwana asema, Kiti chako cha enzi, Ee Mungu, ni cha milele na milele:

- a) fimbo ya haki ndiyo fimbo ya ufalme wako
- b) fimbo ya ufalme wako ni fimbo ya adili
- c) na uongozi utakuwa juu ya bega lake

6. Mwanzo 22:8 — Mungu atajipatia mwenyewe mwana-kondoo kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa:

- a) akauweka juu ya Isaka mwanawe
- b) basi wakaenda wote wawili pamoja
- c) tazama moto na kuni

7. 2 Wathesalonike 1:9 — Watakaoadhibiwa kwa maangamizi ya milele, mbali na uso wa Bwana:

- a) na kutoka utukufu wa uwezo wake
- b) ambayo ni kifo cha pili
- c) na kwa utukufu wa fahari yake

MAJIBU SAHIHI: 1-a, 2-b, 3-c, 4-c, 5-a, 6-b, 7-a

MASHAHIDI WALIO NYUMA YA JIBU HILI

Jibu hili halitegemei sauti ya mwandishi mmoja. Musa, Yoshua, mwandishi wa kitabu cha Waamuzi, mwandishi wa vitabu vya Mambo ya Nyakati, na Daudi wote wanachangia katika hili. Ndivyo pia Isaya, Mika, na Malaki. Ndivyo pia Mathayo, Luka, na Yohana. Petro anasema siku ya Pentekoste. Filipino anasema katika njia ya jangwa. Paulo anaandika katika barua nane. Mwandishi wa kitabu cha Waebrania anaifunga. Hizo ni sauti kumi na tano, katika vitabu ishirini na nane vya Biblia, kutoka sura ya kwanza ya kitabu cha Mwanzo hadi sura ya mwisho ya kitabu cha Ufunuo. Sauti zote kumi na tano zinasema jambo lile moja kuhusu mtu yule mmoja.

JINSI SOMO HILI LINAVYOGAWANYIKA

→ JINSI KIVULI KINAVYOELEKEZA KWENYE NURU: KUNI ZILIZOWEKWA MGONGONI MWA ISAKA (MWANZO 22:6) NA MSALABA ULIOWEKWA MGONGONI MWA MWANA (YOHANA 19:17). KIVULI KILIONEKANA MLIMANI. MWILI ULIONEKANA NJE YA MJI.

JINSI MANENO YANAVYOLETA TOFAUTI: NENO MOJA LA KIINGEREZA "BWANA" LINAWAKILISHA MANENO MAWILI TOFAUTI YA KIEBRANIA KATIKA ZABURI 110:1. MANENO HAYO MAWILI YA KIEBRANIA NI YEHOVA (H3068) NA ADOWN (H113). HOJA YOTE ALIYOITOIA YESU KATIKA MATHAYO 22:45 INATEGEMEA TOFAUTI HIYO.

→ JINSI HII INAVYOKUHUSU WEWE: YESU SI YULE TU ALIYEKUJA. YESU SI YULE TU ANAYEKUJA. YESU NDIYE YULE ANAYETAKA KUISHI NDANI YAKO SASA (WAKOLOSAI 1:27, WAGALATIA 2:20).

→ HILI LINAMAANISHA NINI KWA UMILELE: MSHAHARA WA DHAMBI NI MAUTI. KIPAWA CHA MUNGU NI UZIMA WA MILELE KATIKA KRISTO YESU BWANA WETU (WARUMI 6:23). HIZO NDIZO NJIA PEKEE MBILI AMBAZO MTU HULIPA DENI LA DHAMBI.

NJIA YA ZIADA: ZABURI 110:4 NA KITABU CHA WAEBRANIA SURA YA 7 VINAFUNGUA FUNDISHO ZIMA LA UKUHANI WA MELKIZEDEKI. FUNDISHO HILI LINAELEZA MFALME NA KUHANU WAKIWA WAMEUNGANA KATIKA MTU MMOJA, WA ZAMANI KULIKO SHERIA, ALIYEAPIWA KWA KIAPO AMBACHO MUNGU HATAKIRUDISHA NYUMA. FUNDISHO HILI LINASTAHILI MAFUNZO YAKE KAMILI YENYEWU.

→ NJIA YA KANDO: "SISI" NA "WETU" WA MWANZO 1:26, VIKIUNGANISHWA NA "BWANA MMOJA" WA KUMBUKUMBU LA TORATI 6:4, HUFUNGUA NJIA KUELEKEA UCHUNGUZI KAMILI WA UUNGU. UUNGU NI MUNGU MMOJA, AKIWA NA BABA, MWANA, NA ROHO MTAKATIFU WAMETAJWA KAMA NAFSI TOFAUTI KATIKA BIBLIA YOTE. UCHUNGUZI HUU UMEGUSA TU UKINGO WA UCHUNGUZI HUO KAMILI.

→ NJIA YA KANDO: 2 WATHESALONIKE 1:7-10 NA UFUNUO 19:11-16 ZINAFUNGUA KWENYE FUNDISHO LOTE LA KURUDI KWA YESU. FUNDISHO HILI LINAJUMUISHA UHAKIKA WA KURUDI KWA YESU, GHAFLA YA KURUDI KWA YESU, NA AMRI YA KULINDA KWA AJILI YA KURUDI KWA YESU. SEMA WAZI: MAANDIKO YANASEMA UHAKIKA WA KURUDI KWA YESU NA YANAKATAA KUTOA RATIBA YA KURUDI KWA YESU (MATHAYO 24:36, MATENDO 1:7). HUDUMA HII PIA INAKATAA KUTOA RATIBA YA KURUDI KWA YESU.

NJIA YA ZIADA: MWANZO 3:15, MBEGU YA MWANAMKE, INAFUNGUA MLOLONGO MZIMA WA MBEGU ILIYOAHIDIWA. MLOLONGO HUU UNAPITA KWA ABRAHAMU (MWANZO 22:18), KUPITIA DAUDI (ZABURI 132:11), NA UNATAJWA WAZIWAZI KATIKA WAGALATIA 3:16.

→ UFUNUO UNAOWEZEKANA: YAKOBO ALIMUULIZA YULE MPIGANAJI KATIKA MWANZO 32 JINA LAKE MWENYEWEE NAYE AKAKATALIWA (MWANZO 32:29). MANOA ALIULIZA MALAIKA WA BWANA JINA LAKE MWENYEWEE NAYE AKAAMBIWA KUWA JINA HILO NI PILIY (H6383), LA AJABU MNO LISILOWEZA KUJULIKANA (WAAMUZI 13:18). KISHA ISAYA ANASEMA MTOTO ATAKAYEZALIWA KWETU ATAITWA MWENYE AJABU, PELE (H6382), KUTOKA MZIZI ULEULE (ISAYA 9:6). JINA LILILOZULIWA KATIKA AGANO LA KALE LINATANGAZWA JUU YA MTOTO MCHANGA. MWISHONI MWA BIBLIA, AKITOKA MBINGUNI AKIWA AMEPANDA FARASI, YESU BADO ANA JINA AMBALO HAKUNA MTU ALIJUALO ISIPOKUWA YEYE MWENYEWEE (UFUNUO 19:12). JINA LIMETOLEWA, NA JINA HILO BADO LINA KINA ZAIDI KULIKO AMBAVYO SOMO HILI LIMEFUNDISHWA.

MWALIKO WA WAZI — WEWE YEYOTE ULIYE, ENDELEA KUSOMA

Huhitaji kuwa Mkristo ili kusoma somo hili. Mambo mengi huenda yamekuleta hapa. Utafutaji huenda umekuleta hapa. Mgogoro huenda umekuleta hapa. Swali ulilokuwa umelibeba kwa miaka mingi huenda limekuleta hapa. Udadisi kuhusu imani ya mtu mwingine huenda umekuleta hapa. Kila kitu kilichomo katika tovuti hii ni chako, bila malipo, katika lugha yako mwenyewe. Hatuwahi kuuliza jina lako. Hatuwahi kuuliza nchi yako. Hatuwahi kuuliza unaamini nini. Somo moja haliwezi kumfafanua Yesu kikamilifu. Tulitoa juhudi zetu zote kwa swali hili, na hata hivyo somo hili lilipita njia moja tu katika Biblia. Yesu alikuwepo kabla ya mwanzo. Yesu yupo sasa. Yesu anarudi. Hakuna ukurasa mmoja unaoweza kumaliza kufafanua yote hayo. Masomo zaidi yanasubiri hapa. Masomo kuhusu rehema yanasubiri hapa. Masomo kuhusu hekima yanasubiri hapa. Masomo kuhusu maarifa yanasubiri hapa. Masomo kuhusu uvumilivu yanasubiri hapa. Masomo kuhusu utaua yanasubiri hapa. Masomo zaidi yanakuja. Soma masomo haya kwa mpangilio wowote unaopenda. Kagua vyanzo vyetu unapoendelea. Kila mstari katika masomo haya umechapishwa kwa ukamilifu, kwa makusudi. Hulazimiki kamwe kuamini neno letu kuhusu jambo lolote. Unaweza kupima kila mstari wewe mwenyewe.

Mwaliko mmoja zaidi unafuata huu. Hatutajifanya kwamba mwaliko huo umefichwa. Mwaliko huo ni ule mafunzo kuhusu jambo ambalo mtu lazima alifanye ili aokolewe. Soma mafunzo hayo sasa ikiwa unataka kuyasoma sasa. Soma kitu kingine kwanza ikiwa ungependa kusoma kitu kingine kwanza. Hakuna anayehesabu. Mlango unabaki wazi kwa vyovyote vile. Paulo alisema maneno yaliyo hapa chini katika mji uliojaa madhabahu za miungu ambayo haikuwa Mungu wake mwenyewe. Paulo aliwaambia maneno haya watu ambao hawakuwa wamemwomba Paulo kuja katika mji huo:

Matendo Ya Mitume 17:26 Kutoka kwa mtu mmoja, yeye aliumba mataifa yote ya wanadamu ili waikalie dunia yote, naye akaweka nyakati za kuishi. (27) Mungu alifanya hivyo ili wanadamu wamtafute na huenda wakamfikia ingawa kwa kupapasapapasa ijapokuwa kwa kweli hakai mbali na kila mmoja wetu.

ALIFANYA KWA DAMU MOJA MATAIFA YOTE YA WANADAMU → ILI WAMTAFUTE BWANA, WAMPATE + YEYE HAKO MBALI NA KILA MMOJA WETU.

MANENO MUHIMU YA KIEBRANIA

“malaika / mjumbe” — H4397 malak — aliyetumwa; mjumbe; malaika

Neno hili linataja kazi ya kutumwa, si asili. Neno hili linatumika kwa wanaume. Neno hili linatumika kwa manabii. Neno hili linatumika kwa viumbe vya mbinguni. Neno hili peke yake halikuambii KAMWE mtu aliyetumwa NI NANI. Neno hili peke yake linakuambia tu kwamba mtu alitumwa. Maandiko yanayozunguka ndiyo yanayopaswa kukuambia mengine yote. Maandiko yanayozunguka yanakuambia mengine yote katika masimulizi haya.

“Mungu” — H430 elohim — Mungu; miungu; Mungu wa kweli

Elohim ni umbo la wingi. Elohim linatumika tena na tena kwa ajili ya Mungu mmoja wa kweli, pamoja na vitenzi vya umoja. Neno hili lenyewe linabeba ukamilifu ambao somo hili linaouchunguza.

“BWANA” — H3068 Yehovah — jina la agano la Mungu, lililoandikwa katika KJV kama BWANA kwa herufi kubwa

Popote pale neno BWANA linapoonekana kwa herufi kubwa katika Agano la Kale, Yehova ndilo jina la Kiebrania lililo chini ya neno la Kiingereza BWANA.

“**Bwana**” — **H113 adown** — bwana; mkuu; mmiliki; yeye anayetawala

Katika Zaburi 110:1, umbo la adon linasomeka "Bwana wangu." Adon ni neno tofauti la Kiebrania kutoka Yehova, YULE BWANA anayesema na Bwana wa Daudi katika mstari huo.

“**moja**” — **H259 echad** — moja; wamoja; wa kwanza

Echad ni neno lililotumika katika "BWANA Mungu wetu ni BWANA mmoja." Echad ni neno lilile linalotumika kwa jioni na asubuhi kuitwa siku MOJA. Echad ni neno lilile linalotumika kwa mwanamume na mkewe kuwa mwili MMOJA.

“**mwana wa pekee**” — **H3173 yachiyd** — mmoja tu; wa pekee; peke yake; mpendwa

Mwanzo 22 humwita Isaka "mwanao wa pekee" mara tatu tofauti. Yachiyd inamaanisha yule mmoja na wa pekee.

“**mti**” — **H6086 ets** — mti; mbao; magogo; ubao; fimbo

Ets ni neno moja la Kiebrania linalojumuisha mti ulio hai na kuni zilizokatwa. Ets ni neno linalotumika kwa kuni ambazo Abrahamu aliweka juu ya Isaka.

“**wa ajabu**” — **H6382 pele** — ajabu; jambo la kustaajabisha; kitu kilicho nje ya ufahamu

Pele ni jina la kwanza alilopewa mtoto katika Isaya 9:6.

“**siri / wa ajabu**” — **H6383 piliy** — wa ajabu; wa ajabu mno kujulikana

Piliy ni neno alilompa malaika wa Bwana Manoa kueleza jina lake mwenyewe. Piliy linatokana na mzizi uleule wa jina pele katika Isaya 9:6.

“**bikira**” — **H5959 almah** — mwanamke kijana asiyeolewa; bikira; msichana

Almah ni neno lililotumika katika Isaya 7:14.

“**Imanueli**” — **H6005 Immanuwel** — pamoja nasi ni Mungu

Immanueli ni jina ambalo lenyewe ni sentensi kamili. Mathayo hutafsiri jina hili kwa msomaji.

“**kiongozi / mkuu**” — **H8269 sar** — kiongozi; mkuu; nahodha; mkuu; mtawala

Sar ndilo jina analodai mtu mwenye upanga uliofutwa nje ya Yeriko.

“**NIKO**” — **H1961 hayah** — kuwa; kuwako; kuwa

Hayah ni neno la asili chini ya "MIMI NI KO AMBAYE NI KO" kwenye kichaka kilichokuwa kikiwaka moto.

MANENO MUHIMU YA KIYUNANI

“**Neno**” — **G3056 logos** — neno; usemi; kitu kilichosemwa; usemi wa fikira

Yohana haanzishi Injili ya Yohana na kuzaliwa. Yohana huanzisha Injili ya Yohana kabla ya mwanzo.

“**alikaa**” — **G4637 skenoo** — kupiga hema; kupiga kambi; kuishi hemani

"Naye Neno alifanyika mwili, akakaa kwetu." Mstari huu unaeleza jinsi Mungu alivyoishi katika mwili wa kibinadamu kama vile mtu anavyoishi hemani.

“**mzaliwa pekee**” — **G3439 monogenes** — mzaliwa wa pekee; wa aina yake; wa peke yake katika jinsi yake

Monogenes inatumika kwa Mwana. Monogenes inatumika kwa Isaka katika Waebrania 11:17.

“**alitangaza**” — **G1834 exegeomai** — kuongoza kutoka; kutoa; kueleza kikamilifu; kujulisha

Hakuna aliyemwona Mungu kamwe. Mwana wa pekee amemleta Mungu wazi mahali ambapo Mungu anaweza kuonekana.

“**aliyepatanishwa**” — **G2644 katallasso** — kubadilika kutoka uadui kuwa urafiki; kurejeshwa katika upendeleo

Katallasso hutaja sababu yote ya msalaba, kwa neno moja.

“**upatanisho**” — **G2643 katallage** — kurejeshwa kwa upendeleo; kuletwa pamoja tena kwa pande mbili zilizotengana

Katallage linatokana na mzizi ulewule wa katallasso hapo juu. Katallasso linataja tendo la upatanisho (kurejesha urafiki kati ya wawili waliotengana). Katallage linataja matokeo ya upatanisho huo.

“msamaha” — G859 aphasis — kutuma mbali; kuachiliwa; kuachia; msamaha

Bila kumwagika kwa damu, hakuna kuondolewa kwa dhambi.

“Siri” — G3466 musterion — siri; kitu kilichofichwa hapo awali na sasa kimefunuliwa

Katika Biblia, siri si fumbo la kutatuliwa. Siri katika Biblia ni siri ambayo Mungu aliamua kuifunua.

“kisasi” — G1557 ekdikesis — kile kinachotokana na haki; urekebishaji kamili wa udhalimu

Ekdikesis ni neno linalotumika katika 2 Wathesalonike 1:8. Ekdikesis haimaanishi hasira isiyodhibitiwa. Ekdikesis inamaanisha haki inayotekelezwa kikamilifu.

“mzaliwa wa kwanza” — G4416 prototokos — mzaliwa wa kwanza; aliyezaliwa kwanza

Baba anasema "malaika wote wa Mungu na wamsujudu" kuhusu Mwana.

SOURCES & CREDITS

Scripture: the redistributable Bible for this language (CC BY-SA 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).